

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 35

ZIMA 2011



Parta sedmi horolezců a lyžařů z Broumovska si zabrala v létě 1945 prázdnou chalupu na Richterových boudách vysoko nad Pecí. Příští Velikonoce tu v doprovodu dívek zažili skvělé jarní lyžování. Příběhy prvních chalupářů jsou nejen o zachráněných domech, ale také o obrazu tehdejších Krkonoš i naší země. Snímek pořídil Tonda Vacek, student filozofie zatčený nacisty při demonstraci v listopadu 1939. První zleva stojí Ladek Hubka vězněný v komunistickém žaláři, za ním se schovává reprezentant v klasickém lyžování Sláva Jenka, který s vyslečeným Joskou Hejlem odešel po invazi vojsk v roce 1968 do emigrace. V klobouku leží svérázný „Jošmíd“, kterému komunisti sebrali rodinné řeznictví. Nejdéle na chalupu jezdili vpravo stojící Vašek Kysela a Joska Lisák. Ten zůstal z party úplně poslední. Vybrali jsme několik příběhů, kterými chceme chalupářům poděkovat za práci a prostředky vložené do záchrany horských domů a uchování dědictví Krkonoš.

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 2 - 3
D	Horní Maršov	str. 4 - 5
A	Pec pod Sněžkou	str. 8 - 11
R	Lyžařský areál SKI Pec	str. 12 - 13
M	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
A	Špindlerův Mlýn	str. 16 - 17
	Ze Sněžky	str. 18 - 19
	Malá Úpa	str. 20 - 21
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 6 - 7, 22 - 23
	Krkonošský národní park	str. 24 - 25
	Dantesy	str. 26 - 27



Chalupář z osady Suchý Důl Pavel Štecha výrazně přispěl k formování Veselého výletu. Bohdan Holomíček jej zachytil v červnu 2002 při focení přátel u kaple svaté Anny v Temném Dole.



Chalupář Radko Tásler při pobytech v Krkonoších objevil speleologii. V červenci 2008 provázel podzemím Obřího dolu ministra životního prostředí Švédska Andrease Carlarena.



Chalupář a fotograf Ctibor Košťál se kvůli chalupě v Horních Lysečínách usadil v Trutnově a krajinu Krkonoš přijal za první téma své tvorby.



Chalupáři z osady Stará Hora v Temném Dole se scházejí o pouti ke zdejší svatě Anně k sousedskému posezení. Andrzej Magala z chalupy čp. 14 od června 1992 překládá texty Veselého výletu do polštiny.



Chalupář a režisér Andrej Krob pořádá na louce u své chalupy divadelní představení. Minulý srpen soubor Divadlo nad Labem předvedl s chalupou Hrádeček za zády operu dell'arte Tržiště plné kejkliřů.



Chalupáři jsou pravidelnými čtenáři a návštěvníky Veselého výletu. Setkáváme se také při práci v terénu, stavebně historickém bádání i opravách jejich horských domů. Přátelské posezení v chalupě na Velkých Típeltovcích boudách se Zuzanou a Kristýnou Šulcovými umocnil pohled na večerní Sněžku za oknem.

Chalupáři se zasloužili o zachování kulturní krajiny Krkonoš, ale dle naší zkušenosti je pro vykořeněné území stejně důležitý jejich intelektuální přínos. Jsme rádi, že jsme mezi nimi poznali řadu tvůrčích lidí a přátel. Zásadní bylo setkání s Pavlem Štechou. Fotograf, pedagog na FAMU a po revoluci vysokoškolský profesor na UMPRUM v Praze si v šedesátých letech s manželkou Alicí pořídil chalupu v Horním Maršově v zastřežené osadě Suchý Důl. Byl první, kdo se od poloviny osmdesátých let zajímal o naši práci, ocenil založení sbírky a prezentaci dobových fotografií, podpořil aktivity Veselého výletu. Zájem staršího a respektovaného umělce nás povzbudil. Při pozdějších výjezdech na lyžích, na kole i do světa vzniklo pevné přátelství. Jeho předčasný odchod v létě 2004 nás hluboce zasáhl. Pavel Štecha byl nejuznávanějším fotografem architektury v Čechách, proto se znal se špičkovými architekty, kteří si přáli mít své realizace zachycené právě od něho. S řadou zajímavých lidí nás seznámil, architekti tvořili početnou skupinu. Například v devadesátých letech do Temného Dolu přivedl cestovatele a architekta Martina Rajniše, kterého jsme mnohem později vyzvali, aby s kolegou Patrikem Hofmannem vytvořili zajímavou a k přírodě ohleduplnou novou Českou poštovnu na Sněžce.

Radko Tásler senior odešel po válce z rodné Police nad Metují studovat geologii do Prahy, kde se potom usadil. Při práci na geologické mapě Podkrkonoší využíval zázemí v chalupě v Horních Lysečínách, kam potom jezdil s rodinou každou volnou chvíli. Brzy poznal, že jeho synové Radko a Pavel mají díky pobytům v Krkonoších blíž k přírodě než k velkému městu. Aby nepodnikali výpravy na vlastní pěst, požádal přátele z boskovické speleologické skupiny o začlenění synů do jejich badání. Táslerové s podporou party zkušeného jeskyňáře Josefa Řeháka objevili v sedmdesátých letech Krakonošovu a Celní jeskyni v Albeřických lomech. Tehdy jsme se v Celním lomu potkali poprvé, bahnem obalení kluci z Prahy nám připadali dost zvláštní. S Radkem jsme se sblížili až na Přírodovědecké fakultě v Praze, tehdy do Krkonoš jezdil jen jako chalupář. Ovšem hned po studiích se usadil v Trutnově a potom trvale ve Svobodě nad Úpou. Jméno Tásler je zapsané i v nejstarším známém seznamu osadníků Úpského údolí z roku 1644 a je velmi pravděpodobné, že se Radko, potom bratr Pavel a nakonec rodiče vrátili do kraje dávných předků. Ted' už profesionální skupina Speleo Albeřice vedená Radko Táslerem objevila v roce 1990 v pohoří Owen na Novém Zélandu jednu z největších jeskyní světa pojmenovanou Bohemia. V českých Krkonoších prozkoumala všechna důlní díla, výsledkem jejich úsilí bylo otevření dolu Kovárna v Obrím dole pro veřejnost v červenci 2004. Dlouhodobá spolupráce s Veselým výletem pokročí výstavou „podzemních“ fotografií Radko Táslera z Krkonoš i ze světa připravenou na květen 2011 do galerie Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. K příležitosti rozšíření návštěvnícké trasy historického dolu Kovárna připravujeme i povídání do letního vydání.

Poprvé Ctibor Košťál poznal velké hory s naší výpravou do Fanských hor v Tádžikistánu v létě 1985. Z cesty udělal skvělé fotografie a od té doby bereme původně elektroinženýra jako fotografa. Jeho rodiče patřili do party z Police nad Metují, která si zabrala prázdné chalupy v Horních Lysečínách. Na Košťálovy zbyla sice největší, ale i nejpoškozenější. Aby byl Ctibor blízko postupně opravovanému domu, usadil se s rodinou v Trutnově a Krkonoše se staly jeho hlavní inspirací. S Veselým výletem spolupracuje od založení v roce 1992, pro téměř rozebranou knihu *Krajina Krkonoš v proměně století* nasnímal porovnávací současné fotografie. Naposledy dokumentoval setkání krkonošské šlechty u Luční boudy v červnu 2010.

Při setkání Polsko-československé solidarity v březnu 1990 nedaleko Klodská překládali závěrečné návrhy na otevření státní hranice manželé Eva a Andrzej Magalovi. Při debatě mě překvapilo, že mají v Horním Maršově na Staré Hoře chalupu, do které Eva jezdí s rodiči od narození.

Bohemista Andrzej pracoval v Polském kulturním středisku v Jindřišské ulici v Praze, kam jsme v osmdesátých letech rádi chodili za svobodnější kulturou. Dnes je v Akademii věd a jsme mu vděční za pobídku z června 1992, abychom Veselý výlet vydávali také v polštině. Zpočátku byl jen zkrácený souhrn, ale od 19. vydání v létě 2002 spolu tvoříme plnohodnotnou polskou verzi sezónních novin. V neposlední řadě Andrzej Magala pomohl překlady ke vzniku brožur, map, průvodců a více než dvou stovek informačních panelů vycházkových tras východních Krkonoš, na které jsme jako první v regionu prosadili také polštinu. Prostřednictvím polské verze Veselého výletu jsme získali nové přátele a partnery na severní straně Krkonoš.

Nejznámější chalupou v Česku je Hrádeček v blízkém podhůří východních Krkonoš. Václava Havla na selské stavení nabízené před pětácti lety k prodeji upozornil Andrej Krob ze sousední chalupy. Oběma se rekreační domy v sedmdesátých letech staly nuceným domovem. Václav Havel pracoval jako dělník v trutnovském pivovaru a Andrej Krob v okolí montoval těsnění do oken včetně České boudy na Sněžce. Na Hrádečku vznikl text Charty 77, později petice Několik vět, scházeli se tu představitelé svobodné kultury a politiky. Za úplné jinych okolností na chalupu prezidenta Havla přijel generální tajemník OSN či ministryně zahraničí USA. Díky chalupaření režiséra Andreje Kroba jsme mohli v Janských Lázních, Mladých Bukách, Trutnově, v Rodinném výčepu u Náchoda i přímo na Hrádečku vidět v podání divadla Na tahu snad vše z dramatické tvorby chalupáře Václava Havla.

Informační centra, galerie a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známkami, videokazety s pořady o Krkonoších ve čtyřech jazycích, české a německé knihy včetně dětských. Pro sběratele máme turistické známky, odznaky, nálepky, štítky na hole a jiné drobnosti. Před cestou domů tu koupíte originální dárky a suvenýry, malé obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, trička připomínající návštěvu Krkonoš. Oblíbené jsou krkonošské likéry a léčivé nápoje. Vedle běžných informací vám pomůžeme s přípravou programu či výběrem ubytování v údolí pod Sněžkou. Po celou provozní dobu je v Peci pod Sněžkou přístupný veřejný internet. Informační centra doplňují směnárny. Starší vydání Veselého výletu si můžete přecišt na našich webových stránkách, zbylé tištěné nabízáme v Temném Dole.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je obklopený přírodou i kulturními památkami. Před domem zastavují letní i zimní turistické a lyžařské autobusy, ubytování hosté celoročně zaparkují i na parkovišti u infocentra v Peci. Dobře vybavené pokoje, připojení k internetu Wi-Fi, sauna, vířivka, velká hala s kuchyňkou a bohaté snídaně jsou samozřejmostí. Ceník, rezervační formulář a informace o nabídce dalších služeb spojených s Veselým výletem najdete na webových stránkách. Ve stejné rubrice jsou kontakty na pensiony, hotely, horské boudy a priváty v Horním Maršově a Peci pod Sněžkou.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, PSČ 542 21, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298, fax 499 874 221. Půjčování klíčů od hrádku Aichelburg. Jsou otevřena denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách nebo vám je pošleme na požádání poštou. **E-mail: info@veselyvylet.cz.**

www.veselyvylet.cz



Horní Maršov se svými osadami Dolní a Horní Albeřice, Dolní a Horní Lysečiny, Suchý Důl a Temný Důl je známou chalupářskou obcí. Rekreační domy jsou i v samotné obci, ale především v lysečinském a na něj navazujícím albeřickém údolí. Z celkového počtu 525 domů jich nejméně 210 slouží soukromé rekreaci. Horní Albeřice byly osídlené nejspíš ze Slezska už ve 13. století. Před druhou světovou válkou tu žilo 270 obyvatel. Dnes jen čtyři. A to se oproti stavu před pěti lety počet zvedl o plných 400%, když se sem vedle Zdeňka Kašpara zapsali k trvalému pobytu další tři lidé. Přesto se v Horních Albeřicích zachovaly téměř všechny chalupy a selská stavení. Většina z nich patří k tomu nejlepšímu, co v lidové architektuře v Krkonoších zůstalo. Z osmapadesáti domů tu chalupáři pečují o celou padesátku.

Poloviční občané

Vztah trvale usazených lidí k chalupářům je zvláštní. V hospodě je rádi vyslechnou, ale když přijdou na zasedání místního zastupitelstva, neberou jejich návrhy dost vážně. Chalupáři pečují o svůj kousek Krkonoš déle a lépe, než řada občanů trvale bydlících. V devadesátých letech chodili zástupci osadního výboru sdružující majitele chalup z Albeřic, Lysečin a Temného Dolu pravidelně na každé veřejné zasedání obecního zastupitelstva v Horním Maršově. Přednesli mnohé požadavky na vylepšení osad, ale jen málokdy s návrhem uspěli. Zastupitelstvo je vyslechlo a potom jim výjimečně nahlas, většinou mlčením dalo najevo, že v obci nemají volební právo, proto jejich názory a přání nemají potřebnou váhu. Jako by byli jen poloviční občané. Ale chalupáři jsou ve skutečnosti jeden a půl občané, protože celý statut mají doma ve městě a jako bonus ještě půlku v Krkonoších. Jen musí vynaložit hodně úsilí k jeho prosazení. Vždy bude platit, že jejich vážnost výrazně stoupne v den, kdy si zvolí svou chalupu za trvalé bydliště.

Obec spisovatelů

I v Horních Albeřicích chtěla v létě 1945 Místní správní komise přidělovat domky novým osadníkům. Původní obyvatelé odešli do transportů v létě a na podzim roku 1946, jenže místo nich se sem nikdo nepřistěhoval. Jen hospodu na začátku Celní cesty si vybral Rudolf Franc z Kolína s rodinou a dlouho tu byli jedinými trvale přihlášenými obyvateli. Od roku 1947 tu žila rodina Gustava Šafránka, i když nejprve bez domovského práva, jak se dříve říkalo statutu trvalého bydliště. Syn Vilík byl asi jediným žákem maršovské školy, který si do školy vodil koně. Velmi se radoval, když mohl na požádání jazykové korektorky těchto novin místo učení zorat školní zahradu. Odlehlost Horních Albeřic a Horních Lysečin odradila od záboru i mnohé chalupáře, natož nové hospodáře. Proto v roce 1946 Fond ná-

rodního majetku, který spravoval i domy vyhnaných starousedlíků, vyzval Syndikát československých spisovatelů, aby si vybral některou z vytypovaných vysídlených obcí k vytvoření „spisovatelské vesnice“. Tři členové pod vedením spisovatele A. C. Nora objeli několik míst v pohraničí a vybrali Horní Albeřice jako správné místo. Z pětáctyřiceti vážných zájemců si tu zabralo chalupu nebo častěji selské stavení nejméně dvaatřicet spisovatelů a jim profesně blízkých lidí.

Syndikát českých spisovatelů nepřechal komunistický puč v roce 1948 a někteří autoři už pak nikdy žádnou knihu nevydali. Od dělníků v maršovské papírně si A. C. Nor kupoval své poslední knihy, které byly sice vytištěné, ale nesměly již vyjít a skončily v recyklaci. Někteří v Albeřicích zažili tlak moci na vrácení přiděleného domu, ale většinou odolali. Odchod prvních chalupářů zapříčinily více potíže s údržbou domů a odlehlost místa. Putování na chalupu do Horních Albeřic a ještě vzdálenějších Horních Lysečin bylo zvlášť v zimě úplnou expedicí. Chalupáři s ruksaky přijeli v sobotu odpoledne vlakem do Svobody nad Úpou, kde přesedli do přeplněného autobusu do Horního Maršova. Pokud si nedohodli odvoz povozem Vildy Šafránka, šlapali dál pěšky, podle polohy chalupy až osm kilometrů. V neděli se museli brzy po obědě vypravit na cestu zpět. Proto sem jezdili především o Vánocích, Velikonocích a na letní dovolenou strávenou nejčastěji údržbou chalupy. Není divu, že z dvaatřiceti spisovatelů jich část brzy odpadla. Z původních osadníků v Horních Albeřicích zůstali třeba autor první knihy o atentátu na nacistu Heydricha Jaroslav Andrejs z čp. 52, z domu čp. 19 Adolf Branald známý dětskou knihou Dědeček automobil, spisovatel Zbyněk Havlíček z čp. 29, Jiří Marek z čp. 49 proslavený detektivním seriálem Hříšní lidé města pražského, již zmíněný A. C. Nor z čp. 16 nebo malíř přírody Ladislav Urban z chalupy čp. 61. Snad poslední, kdo ještě chodí pěšky od autobusu z Maršova do Horních Albeřic, je vážený přítel Veselého výletu a hlavně skvělý zoolog Pavel Pecina. Na chalupu čp. 1 jezdí z Prahy od dětství, jeho otec Adolf Pecina tu kolem roku 1950 nasnímal dnes jedinečný soubor fotografií krajiny, z nichž jednu přikládáme k tomuto povídání. Nejen všichni jmenovaní v Horních Albeřicích zachovali pro své děti, ale i návštěvníky kus kulturní krajiny s krásnými domy zakonzervovanými téměř ve stavu, v jakém je kdysi převzali. To by se za přirozeného vývoje bez důsledků druhé světové války jistě nestalo.

I díky sdružení v osadním výboru o sobě v Albeřicích a Lysečínách chalupáři vědí více, než na jiných místech Krkonoš. Tradiční veřejná schůze osady začátkem prázdnin bývá bouřlivá a chalupáři nijak nešetří pozvané zástupce obce a vedení národního parku. Klidnější je promítání snímků a přednáška Radko Táslera o krkonošském výzkumu podzemí a speleologických expedicích pořádané vždy v srpnu. Dobře známý je v údolí chalupář Ivan Marek, syn jmenovaného „hříšné pražského“ spisovatele,

protože tu před časem otevřel v bývalé hasičské zbrojnici milou hospůdku. Snad se jeho následovníkům podaří na jeho dobrou službu navázat. Chalupářka Tamara Nováková z čp. 64 v srpnu 2009 dokončila diplomovou práci věnovanou zásadní proměně Alberic a Dolních Lysečín v období kolem roku 1945. Pětašedesát let po válce našla v archivech a mezi pamětníky mnoho informací, které vykreslily převratnou dobu v tomto zastrčeném údolí východních Krkonoš. Zaznamenala osudy obyvatel každého domu, třeba kdo padl na východní frontě, číslo a směr transportu, kterým rodina odjela, členství v nacistických stranách, kdo měl legitimaci antifašisty, kdo tu zůstal jako specialista potřebný pro práci v lese, papírně či textilce, do kterého domu přišel osídlenec spisovatel, který dům zanikl a mnoho dalších podrobností. Teď třeba víme, že v Horních Albericích z šedesáti hospodářů bylo jedenáct v nacistické straně a jen jedna antifašistka. Tamara svou práci také potvrdila, že tehdy nebyla vůle roztrždit starousedlíky na provinilé a nevinné, nebyla vůle vyhnat jen ty první, i když potřebné dokumenty byly k dispozici. Ještě čekáme, zda pozůstali po učitelích a chalupáři Jaroslavu Rožcovi z čp. 18 vydají kroniku Alberic a Lysečín, kterou začal tvořit před více než padesáti lety. V Albericích totiž chalupáři nahrazují aktivity jinde provozované místními obyvateli.

www.hornimarsov.cz

OBRAZY JIŘÍHO ŠKOPKA

Jedno dílo akademického malíře Jiřího Škopka zná každý návštěvník Krkonoš. V létě je focené stejně často jako Mona Lisa ve Versailles. Po Sněžce druhý nejznámější turistický cíl regionu pramen Labe od roku 1968 zdobí plastika se znázorněním veletoku a znaky významných měst, kterými řeka protéká. Jiří Škopek je také autorem moderního znaku prvního města na labské pouti, tedy Špindlerova Mlýna. Výstava obrazů v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou je průřezem autorovy volné tvorby za poslední čtvrtstoletí. Velká plátna zachycují krajinu. Jen je škoda, že nemůžete slyšet poutavé povídání Jiřího Škopka ke každému námětu. Treba o Viktorce z románu Boženy Němcové, o cestě ze Semil a náhle otevřeném pohledu na Krakonoše, jak potkal štiku v slepém rameni Labe, o Voskovci a Werichovi v obraze nazvaném Po proudu po větru. V holubičích zachytil návraty těch, co se nemohli skutečně vrátit z exilu, v rozvlákněných lánech zralého obilí vidí ženu stejně jako v zářivém šípovém keři. Další příběhy jsou ukryté v obrazech zralého umělce, jistě je tam objevíte. Výstava Jiří Škopek Obrazy je otevřená v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou denně od 8.30 do 18 hodin až do Velikonoc.

CEDULE A CEDULÍČKY

Pro letní sezónu Veselý výlet připravuje do galerie v Temném Dole výstavu různých typů historických cedulí vztahujících se ke Krkonošům. Už léta hledáme vývěsní štíty hostinců a jiných provozoven, turistické i obecní směrovky, reklamní, informační i výstražné tabulky, vyvěšená obecní a státní nařízení, označení úřadů, škol a institucí, různé provedená čísla domů, tabulky ze zaniklých pomníků i technických památek. Jsou psané nebo malované na obyčejný plech, dřevěné desky, lité z kovu, skleněné, porcelánové nebo smaltované. K některým se vážou zajímavé příběhy. Uvítáme upozornění na další cedule nebo jejich zápůjčku na dobu výstavy od května do listopadu tohoto roku.

Klíče od Aichelburgu

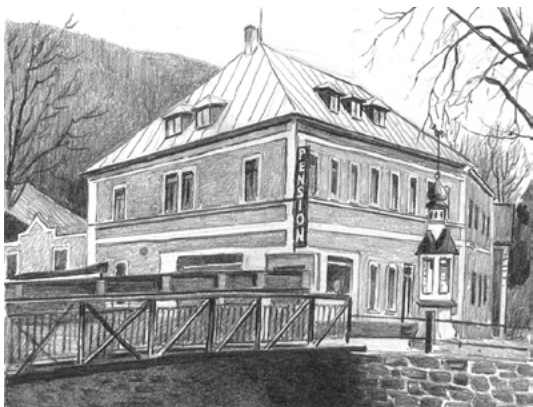
Hned při první návštěvě v chalupě čp. 4 na Předním Výsluní ve Velké Úpě mě zaujala v chodbě pověšená bílá cedulka s černým, po staru namalovaným textem: Die Schlüssel sind im herrschaftlichen Gasthaus zu haben, tedy klíč je k máni v panském hostinci. Hned jsem poznal, o jaký klíč se jedná, vždyť lesní hrádek Aichelburg stojí na protějším svahu Světlé hory. Po otevření památníku osvětleného šlechtice Bertholda Aichelburga v září 1863 si hosté mohli v údolí vypůjčit klíče, sami si hradní síň otevřít, poklonit se bustě Bertholda, vyhlédnout z věže a potom klíč vrátit. Z literatury



Jiří Škopek poutavě maluje i vypráví.

známou praxi doložila právě tato tabulka. Chalupářka Anna Hradílková si vzpomněla, že cedulku kdysi přinesl do chalupy její otec a tím ji pro nás zachránil. Jen nevěděli, co znamená. Jsme rádi, že ji věnovala Hradní společnosti Aichelburg. Po výstavě v Temném Dole ji upevníme jako památku do hradní síně, od které si již jedenáct let opět můžete v informačním centru Veselý výlet v Peci a v Temném Dole vypůjčit klíče jako za časů Aichelburgů. Do hradní síně přes příkop přejdete po zcela novém, teď kovovém mostě. Všichni víme proč.





Pension U Hlaváčů

Dominantou náměstí v Horním Maršově je historický dům, který nechal v roce 1855 jako sídlo okresního soudu postavit hrabě Berthold Aichelburg. Dnes je tu pension U Hlaváčů s kvalitním ubytováním se snídaní ve dvoulůžkových pokojích s koupelnou a možností přistýlky. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. K objektu patří krytý bazén s celoročním provozem. Parkování je zajištěno v uzavřeném dvoře u pensionu. V přízemí domu je vedle samoobsluhy specializovaná prodejna Cash and Carry Pilsner Urquell s celým sortimentem pilsenského pivovaru včetně Radegastu a Kozla. Pivo v sudech, lahvích a plechovkách odtud rozvážejí po celých východních Krkonoších. Obchod je otevřen od pondělí do pátku v době 8 - 12 a 12.30 - 16 hodin, v sobotu od 8 do 11.

Pension a obchod s pivem U Hlaváčů, Horní Maršov, Bertholdovo náměstí 68, PSČ 542 26, tel.: 499 874 112, e-mail: hlavac.milan@iol.cz, domluvíte se i německy.

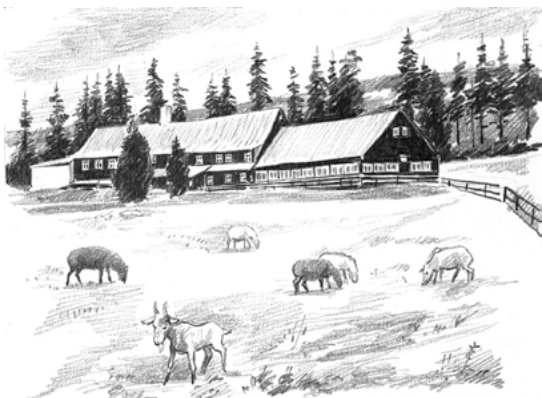


Středisko SEVER

Šestnáct let působí v Horním Maršově Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory SEVER. Hlavním sídlem nevládní neziskové organizace je část budovy nové základní školy. Zde probíhají celoroční pobytové programy pro žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, učitele a další zájemce o ekologickou výchovu. K programu patří exkurze po Krkonoších, činnost vedoucí k rozvoji spolupráce, terénní pozorování přírody, výtvarná tvořivost, diskuse, simulační hry a jiné. K dispozici je ubytování pro třicet lidí, celodenní stravování, společenský sál, kuchyňka, knihovna a videotéka. Domluvíte se zde anglicky a německy. Středisku SEVER patří také budova bývalé fary v Horním Maršově, kde se rozvíjí projekt DOTEK – Dům obnovy tradic, ekologie a kultury. Pořádá výtvarné a řemeslné dílny, společenské akce, koncerty, ukázky horského hospodaření (poblíž můžete zaznamenat stádečko koz), festivaly alternativní kultury a podobné aktivity. SEVER organizuje také letní tábory a osvětové akce pro veřejnost. Chcete-li si udělat zajímavou vycházku, přijďte se k bývalé fáře podívat. Je tu šestý nejzajímavější Strom roku 2009, lípa stará přes 400 let, ukázka milíře a dvě zastavení naučné stezky „Cesta dřeva“, která je zaměřená na místní řemesla – těžbu a plavení dřeva a výrobu dřevěného uhlí.

Středisko SEVER, Horní Maršov, Horská 175, PSČ 542 26, tel. a fax: 499 874 280, 739 203 205, e-mail: sever-hm@ekologickavychova.cz, <http://www.sever.ekologickavychova.cz>

Ještě přijměte pozvání na dvě tradiční a oblíbené akce pro veřejnost. V sobotu 16. dubna 2011 od 10 hodin oslavíme DEN ZEMĚ. Nejprve pořádáme výlet pro malé i velké do okolí Horního Maršova. U zdejší školy následuje Krkonošský jarmark s prodejem místních krkonošských výrobků s ukázkami řemesel, rukodělnými dílnami, výstavou, hudbou a občerstvením. V sobotu 25. června začíná v areálu bývalé fary a hřbitovního kostela v Horním Maršově ve 14 hodin Open Air Festival DOTEKY s muzikou, divadlem a tancem. Kalendář a program dalších akcí pro učitele i veřejnost najdete na webových stránkách.



Lesní bouda

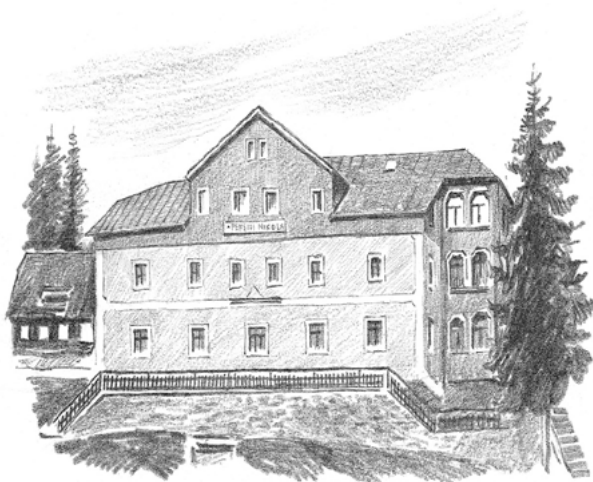
Jedna z nejznámějších krkonošských samot s horskou farmou stojí na hranici Černého Dolu (5 km) a Pece pod Sněžkou (3 km) v nadmořské výšce 1104 metrů. Nabízí ubytování různé kategorie od turistického typu po apartmány s kompletním vybavením. Horský hostinec s celodenním a téměř celoročním provozem navštěvují běžkaři i sjezdaři, kteří snadno dojedou od horní stanice lanovky Hnědý Vrch. V létě sem míří cyklisté a pěší turisté, často návštěvu spojí s poznáním rozhledny na Hnědém Vrchu. Přes Dolní Dvůr k Lesní boudě dojde i autobus se seniory nebo s dětmi na školu v přírodě. U boudy je letní bazén a venkovní vířivka s krásným výhledem. V zimě se volejbalové hřiště změní na nejvýše položené kluziště v České republice. Majitelé Lesní boudy před lety obnovili tradiční chov hospodářských zvířat, veškerá bioprodukce je určena jen pro místní restauraci. Jako první ve třetí zóně národního parku získali certifikát biofarmy. Na okolních loukách se v létě pase stádo ovcí a koz. Děti se mohou s hospodáři podívat do chléva, jen nemohou zvířata krmit. Boudařka Markéta Krejčlová s rodinou vás zve na příjemné letní posezení na zápraží boudy s výhledem do kraje či na pasoucí se zvířata. V nově rekonstruované stylové restauraci si můžete vybírat ze zajímavé nabídky typických místních jídel nebo vychutnat výrobky z koziho mléka. Ovšem hlavním lákadlem jsou vlastní farmářské výrobky z jehněčího a skopového masa.

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel., fax: 499 896 343, mobilní: 602 148 099, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se i německy.

Pension Nikola

V samém centru Pece pod Sněžkou, u hlavní ulice vedoucí k lyžařskému areálu, najdete rodinný pension Nikola. Základem kvalitní služby je ubytování ve větším apartmá a ve 12 pokojích vybavených WC, sprchou, televizorem, ledničkou a malým trezorem. V objektu je zavedené bezdrátové Wi-Fi připojení k internetu. Hosté mohou posedět v prostorné stylové jídelně rozšířené o malý bar. V pensionu Nikola si můžete objednat ubytování se snídaní, večeře i pro skupiny vám zajistí za výhodných podmínek v sousední restauraci Enzián gril. V zimě si před domem nazujete lyže, sjedete k příblížovacímu vleku a za deset minut dojedete k nejlepšímu vleku a sjezdovkám v Peci. Zpět sjedete na lyžích až k pensionu. V okolí pensionu jsou půjčovny lyží. Po túře i lyžování potěší prohřátí v sauně a soláriu nebo si zahrát stolní tenis. Před domem je vlastní parkoviště s dostatečnou kapacitou po celý rok.

Pension Nikola v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Alena Novotná, tel. 499 736 151, fax 499 736 251, e-mail: nikola-pec@volny.cz, www.nikolapec.cz, domluvíte se i německy.



Pension Veronika

Pension Veronika najdete v samém centru Pece pod Sněžkou v dolní části Velké Pláně na křižovatce cest k Malé Pláni a lyžařským vlekům, hotelu Horizont a k hlavní ulici. Již 10 let nabízí moderní dům ubytování ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích s vlastním příslušenstvím (17 lůžek). Všechny pokoje mají satelitní televizi, zavedené bezdrátové Wi-Fi připojení k internetu se signálem ve všech pokojích i restauraci. Z prosklené půlkruhové restaurace s venkovní terasou je nádherný výhled na město, kopce a lyžařské terény. Mezi speciality restaurace patří česká jídla jako domácí borůvkové knedlíky, pečené vepřové koleno nebo domácí tvarožík s borůvkami. Odpolední hosté sem chodí za příjemným posezením u dobrého vína z největšího rodinného vinařství z Valtic – Vinařství Černý. Točené pivo Plzeň a kvalitní káva Illy je samozřejmostí. Večerní hosté za bohatým výběrem z jídelního lístku. Z pensionu Veronika jsou snadno dostupné všechny sportovní i společenské aktivity ve městě. Přímou u domu je 400 metrový lyžařský vlek se cvičnou loukou. Celoročně je v provozu ve 200 metrů vzdáleném hotelu Horizont sportovní centrum s krytým bazénem, whirlpoolem, saunou, soláriem, squashem, ricochetem, fitnessem, kuželnicí a dalšími aktivitami. Snadno dostupné jsou i dva letní antukové tenisové kurty, lyžařské školy a půjčovny lyžařského vybavení. Celoročně dostupné parkování je na vlastním parkovišti u objektu. S kartou hosta můžete čerpat 10% slevu na služby restaurace během vašeho vícedenního pobytu v Peci pod Sněžkou.

Pension Veronika, Pec pod Sněžkou čp. 309, PSČ 542 21, provozuje Slavomír Holík, tel.: 608 281 321, e-mail: veronika.pec@centrum.cz, www.penzionveronika.cz. Domluvíte se německy, anglicky i polsky.



Richterovy boudy

Vysoko nad městem Pec pod Sněžkou u hlavní cesty vedoucí na hřebeny najdete ve výšce 1206 metrů jednu z nejlepších vybavených hřebenových bud. Moderní provoz nabízí 110 lůžek, z nichž je 29 v sousední Červené boudě. Více než třetina pokojů má vlastní sociální zařízení a TV, další dvou až pětilůžkové pokoje určené především pro školní a zájmové skupiny jsou vybaveny umyvadlem. Ve středisku je výtah a jeden pokoj pro vozíčkáře. Pro další využití slouží sauna, posilovna s běžeckým pásem, rotopedy, magnetickým ellipticalem, činkami a posilovacím strojem. Ke středisku patří víceúčelové hřiště, v zimě dva lyžařské vleky a upravené cvičné sjezdovky. K dispozici je i WIFI připojení k internetu a dataprojektor s plátnem, nový je dětský koutek. Hosté mohou po celý den využívat restauraci a vybírat ze široké nabídky nápojů a jídel. Kuchyně je zaměřená na tradiční česká jídla, ale také minutková, dále nabízí i bezmasá a vegetariánská jídla, zeleninové saláty, borůvkové knedlíky, palačinky, štrůdl, specialitou jsou lívancečky s kynutého těsta zdobené borůvkami, jogurtem a šlehačkou. Nabídku rozšiřují české studené speciality, samozřejmostí jsou zmrzlinové poháry, horké maliny. Na Richterovkách se točí světlé pivo Bernard 11°; tmavé pivo, nealko Švestkové a Plzeň jsou lahůvka. V nabídce vinného lístku, který sestavoval sommelier Radek Jon, jsou vína z Habánských moravských sklepů. Obsluhu baru proškolil v přípravě kávy Rioba barista a Mistr kávy České republiky z roku 2004 Jaroslav Petrouš. Oba zastupují firmu Makro Cash Carry. Je tu otevřeno celý rok, tedy i v mimosezóně pro firemní akce, rodinné rekreace, školy a turisty. Po předchozí domluvě je možné zajištění přednášek o kynologii, přírodě KRNAP, meteorologii a nejčastěji o Horské službě, lavinách a nebezpečí v horách. Restaurace je pro průchozí otevřena denně od 10 do 22 hodin.

Richterovy boudy nad Peci pod Sněžkou čp. 81, PSČ 542 21, Učební středisko ministerstva školství a tělovýchovy ČR, vedoucí Lenka Janoušková, tel., fax: 499 896 249, tel. 724 975 386, e-mail: info@richtrovyboudy.cz, www.richtrovyboudy.cz, příznivé ceny, domluvíte se i německy.



Krabice ztracených osudů

V létě 1992 jsme připravovali průzkumy a rozborů pro první územní plán města Pec pod Sněžkou ve svobodných podmínkách. Na několik dní jsem se zavřel v archivu městského úřadu, který byl zčásti zcela nepřehledně naházený do přistavené stavební buňky a z části ležel už léta nevyužívaný v podkroví radnice. Otevřel jsem stovky stavebních dokumentů, zapisoval údaje k jednotlivým domům a stavebním akcím z posledních více než sta let. Obsah vzadu zastrčené krabice převázané konopným provazem mě docela ohromil. Pod víkem byl tištěný karton velikosti A4 opatřený třemi razítky a výzvou: Majetek Československé republiky, poškození se trestá, Místní správní komise, Velká Úpa v Krkonoších. Hned jsem poznal, že takový papír „zdobí“ dveře všech domů zkonfiskovaných dekretem prezidenta Beneše 19. května 1945. Ve Velké Úpě to bylo 363 a v Peci 215 stavení. Pod kartonem ležely naskládané klíče od zabavených domů. U některých v obálce zůstal i přiložený příkaz dostavit se na shromaždiště k odsunu. Na přivázanou cedulku úřednická ruka připsala inkoustovou tužkou jméno a číslo domu. Některé si roztřeseným kurentem podepsali sami majitelé. Nejspíš v důsledku války na cedulkách bylo hodně ženských jmen, třeba Tippelt Franziska II. 57, Tippelt Filomena II. 23, Fuckner Hermine II. 39, Kleinert Marie I. 116, Sagasser Marie I. 137 a jiné. U posledních tří uvedených jmen, a tehdy platných čísel popisných z Pěnkavčího Vrchu, Velkých Tippeltových a Thammových bud, jsem si uvědomil, že po domech zbyly jen tyto klíče. Tam, kde v roce 1945 nebo 1946 podepsané ženy naposledy zamkly dveře, dnes rostou stromy. Některé dlouhé klíče od krabičkových zámků byly ještě ručně kované, ale samotné neměly velkou cenu. Zajímavými je dělaly souvislosti s osudy nadepsaných domů a lidí. Před třemi lety jsem se s tajemníkem úřadu Michalem Bergerem na půdu radnice vrátil. Chtěli jsme v již utříděném archivu krabici s klíči nalézt. Nebyly tam, buď je někdo odnesl anebo jako harampádí vyhodil. Zbyly jen dvě trochu rozmazané fotografie pořízené tehdy v přítmi podkroví a můj silný zážitek. Vnucoval mi obraz starousedlíků, jak před cestou do sběrného tábora v Mladých Bukách odevzdávají komisi klíče od domů, které jejich předci kdysi dávno založili. A členové komise o tom nic nevěděli a nejspíš je to vůbec nezajímalo.

Přišli si zabrat

Ještě že byli Češi sportem, skautingem, trampováním, milováním přírody i badatelskou touhou připraveni se ujmout stovek prázdných domů v Krkonoších. Rozhodli se připoutat k novému místu, tehdy se říkalo trochu drsně „přišli si zabrat“. Hlavní vlna vystěhování původních hospodářů do Německa proběhla v Úpském údolí v roce 1946. Kdokoliv s československým občanstvím si mohl vybrat volný dům a u Místní správní komise vyzvednout klíče. Na co dříve šetřily generace, mohli později koupit mladí kluci za dva měsíční platy. František Sedlák přišel na Zadní Výsluní ve Velké Úpě z Valašska. Kromě chalupy pro bydlení zabral ještě několik starých stavení, které mu posloužily jako suché palivo. Tak spálil nejméně pět chalup, z nichž ty ve Šramlu a na Kuglerově pasece byly velmi zajímavé. V Peci a ve Velké Úpě v prvních letech po válce kvůli nezájmu zaniklo nejméně čtyřicet chalup na tak výjimečných místech jako Obří, Modrý a Zelený důl, Růžohorky, Karlův Vrch, Thammovy a oboje Tippeltovy boudy, Valšovky i Javoří důl. V roce 1956 bylo v Peci pětadvacet a ve Velké Úpě devadesát soukromých weekendů, jak se tehdy chalupám bez komerčního využití říkalo. Dnes je to

nejméně 160 chalup. V konfiskovaných domech komise ustanovila národní správce, kteří očekávali, že hotely, pensiony, horské boudy i obyčejné chalupy později zprivatizují. Kvůli nástupu komunismu se to podařilo jen u rodinných domů a chalup. Odsunutím privatizace komerčních nemovitostí o čtyřicet let se o stejnou dobu oddálilo i pevné zakořenění mnohých obyvatel. Chalupáři ovšem neplánovali trvalý pobyt, i když se to později mnohým přihodilo. Na horách se chtěli bavit a sportovat. Že potom hodně času a prostředků věnují záchraně a obnově horských domů nejspíš zpočátku ani netušili. Nezbyvá než zopakovat, že tím pro nás zachránili velmi důležitý kus kulturní krajiny Krkonoš. Jen nemohli zvládnout to, co k chalupám neodmyslitelně patřilo, obhospodařování okolních luk.

Sedm kluků z Police nad Metují a okolí bylo žhavých do lezení na pískovcových skalách a taky do lyžování. Na Velikonoce roku 1944 si kus před Trutnovem vyřídili propustku do Sudet zabraných Velkoněmeckou říší a dostali se s lyžemi až do Pece. Přespalí v Koppenblickbaude u Ettrichů, kteří ještě netušili, že se jejich dům bude brzy jmenovat Husova bouda. Přes Liščí horu pokračovali ke Sněžce a cestou se zastavili u Bergerů v horní chalupě na Richterových boudách. Paní Marie Bergerová byla sice Češka, ale manžela Georga měla na frontě a s dětmi zůstala v chalupě sama. Poznala polické kluky jako sportovce a milovníky hor, proto je hned v prvních dnech po válce kontaktovala, jestli si nechťejí zabrat prázdnou sousední chalupu. To už byla vážně nemocná a snad chtěla svým dětem zajistit slušné sousedy. Když se Georg Berger v srpnu 1948 vrátil z ruského zajetí domů, byli všichni sousedi pryč. Manželka Marie zemřela přesně před třemi lety a nějaký student filozofie Tonda Vacek z Police byl národním správcem sousední chalupy čp. 88. Bergerovy děti se tři roky protloukaly samy a tak není divu, že se s partou aktivních kluků už dávno přátelily. Josef Hejl, Ladislav Hubka, Slavomír Jenka, Václav Kysela, Josef Lisák, Josef Šmíd a Antonín Vacek byli nejspíš první pováleční chalupáři v Peci. Říkali si svobodní páni z Hampejzu, což nesouviselo s nevěstincem, ale s horolezeckou útulnou pod skalou zvanou Hampejz v Broumovských stěnách. Tam začali lézt po skalách, tam se spřátelili na celý život, tam se rozhodli, že zůstanou svobodní, aby je nic neomezovalo ve sportovních aktivitách. Jak je vidět na titulní fotografii, děvčata docela nezavrhovali. Nakonec se neoženil jen „Jošmíd“, stejně jako později jeho synovec „Lanšmíd“. Ten byl jedním z nejlepších českých horolezců, připomeňme jen famózní sólový prvovýstup západní stěnou nejkrásnější hory Himálaje Ama Dablam v roce 1986. Mirek Šmíd také založil festival horolezeckých filmů v Teplicích nad Metují a byl náš kamarád. Od něho jsme se o partě z Richterovek poprvé dozvěděli a dnes chápeme, jak hodně ho pobyty v nejvyšší položeném „weekendu“ v Peci ovlivnily. Svobodní páni prastaré letní boudě ponechali prostý ráz s rozpraskaným roubením a šindelovým štítem. Těžko jim bylo když Ladka Hubku v padesátých letech odsoudil na osm let do žaláře za podvracení republiky. Jako strojní inženýr pracoval na ministerstvu a státní bezpečnost na něho udělala provokaci, aby se ho zbavila. Odseděl si čtyři roky a při první noci zpátky na horách chtěl spát venku, aby viděl všechny hvězdy. V prvních letech sklízeli seno z velké louky pod boudou, potom o pozemky přišli. Po sovětské invazi v srpnu 1968 totiž tři ze sedmi pánů emigrovali. Kam jinam než do země plné hor, do Švýcarska. Jenže opuštění republiky bylo trestným činem s propadnutím veškerého majetku. Chalupu čp. 88 měl zaknihovanou kromě Tondy Vacka také Sláva Jenka. A právě jeho polovina propadla státu. Hrozilo, že

přijdou o celou nemovitost, ale nakonec soud uznal Vackovo vlastnictví a umožnil mu zkonfiskovanou polovinu po kamarádovi odkoupit. Ten chalupu obratem převedl po čtvrtinách mezi zbylé parťáky. Dnes sem jezdí už pátá generace chalupářů.

Každý majitel krkonošské chalupy zažil konfrontaci s původními hospodáři. Někdy odkryl prkno a našel vzkaz od stavitele, jindy objevil za trámem fotografie původní rodiny nebo v archivu objevil historické záznamy. Nejsilnější je ovšem osobní setkání. Od roku 1960, kdy se pro Němce otevřely hranice, si dodnes starousedlíci přicházejí většinou neohlášení prohlédnout někdejší domovy. Nejsou nevychovaní, jen prostě nevědí, koho by měli o návštěvu rodného domu požádat. Většinou jsou v rozpacích obě strany, hlavně pro starousedlíky je především první návštěva „starého domova“ velmi emotivní. Taková setkání jsme zažili a mnohokrát jsme o jejich průběhu slyšeli vyprávět. Je zajímavé, jak úzkostlivě chalupáři opatrují věci po původních majitelích. Co by na bleším trhu stálo pár korun, má pro ně nevyčíslitelnou hodnotu. Neproběhne návštěva v chalupě, aby nás majitelé neupozornili, že tamten křížek, svatý obrázek, sklenička, dřevěná krosna, hodiny pendlovky, stůl s odřenou javorovou deskou nebo jen zbytek nějakého trámu „je po Němcích“. Do chalupy čp. 88 na Richterových boudách přišel Albert Berauer se synem v březnu 1968. Zastihl Libuši Lisákovou s malými dětmi na jarních prázdninách. Starý Berauer se mračil a nic neříkal, tak je pozvala dovnitř k prohlídce chalupy. Nakonec jim paní Libuše řekla, že se cítí trapně, ale mladý Berauer oponoval, ať se neomlouvá, že oni se cítí trapně za nacismus, za Hitlera. V roce 1980 přišla už jen vnučata od starého pána a dostala právě zavařenou borůvkovou marmeládu.

Chalupáři na Velkých Toppelových boudách

Jediný, kdo z redakce Veselého výletu deset let chalupařil je nejstarší, právě osmdesátiletý výtvarník Zdeněk Petira. V patnácti letech se v létě 1946 vydali s dvanáctičlennou partou lyžařů z vesničky Studnice u Červeného Kostelce k Místní správní komisi do Velké Úpy s dotazem, kterou chalupu si mohou zabrat pro svůj vznikající lyžařský oddíl. Volné byly všechny roubenky na Velkých Toppelových boudách vysoko na úbočí Světlé hory. Vybrali si tu skoro nahoře, protože jako jediná měla šindelovou střechu potaženou dehtovým papírem. Pouze nejstarší z nich Václav Rinn právě nabyl v jednadvaceti letech plnoletost a mohl se stát národním správcem chalupy. Jen před několika dny odtud odešla do transportu do Německa rodina dřevaře Josefa Kleinerta. Kluci po nich ještě dojedli sádlo z kameninového hrnce. Taky tu zbylo naštipané dřevo, jenže už při prvním zatopení Zdeněk otevřel dvířka kamen a právě v ten okamžik explodovala nábojnice ukrytá v polenu. Střepina mu usekla kus nosu, a když se vypoťácel z chalupy, omdlel. Přátelé ho našli zalitého krví a mysleli si, že mu ohlušující rána utrhl hlavu. Naštěstí mu zbyla jen malá jizva, kterou nám se smíchem po pětadesáti letech rád ukazuje. Další památky na Kleinertovu rodinu jako šicí stroj, dřevěný nábytek, dlouhé nože, zdobené sklenice či nádobí jim brzy ukradli zloději, kteří tehdy putovali po horách a loupili ve stovkách opuštěných domů. Aby jim příště opět nerozštípali dveře, nechávali je kluci další roky odemčené. Jezdili sem s partou každou volnou chvíli deset let, v létě opravovali chalupu, sklízeli seno a v zimě lyžovali. Václav mezitím chalupu od státu koupil a pak jednou zamkl dveře se slovy, že už tu své parťáky nechce. Nejspíš nesl náklady jako domovní daň či nákup materiálu, možná byl nejak-

tivnější při opravách a hlavně měl ten důležitý papír. Takových případů rozpadu staré party známe několik. Nikdy nezapomenu na pláč starších manželů, když šli před pětadvaceti lety z Výsluní ve Velké Úpě. Zrovna museli navždy opustit chalupu, ve které s přáteli strávili čtyři desetiletí. Kdysi nechali nemovitost zapsat na jednoho kamaráda z party a ten právě zemřel. Jeho děti již k otcovým přátelům nic necítily a po převzetí dědictví je vyhnaly. Jakoby tím skončila poválečná doba spontánního záboru konfiskovaných domů po českých Němcích a do Krkonoš definitivně vstoupila běžná tržní pravidla. Dnes se nekomerční rekreační domy na pěkných místech prodávají za milióny korun a do hor přicházejí trochu jiní chalupáři, než byli ti v prvních letech po válce.

Chalupářku Zuzanu Šulcovou z Velkých Toppelovek známe dlouho. Přes týden chodí v Praze v bílém plášti lékařky a o víkendech a dovolené v pracovním oděvu seká trávu, štípe dřevo, vyzdívá zeď, nahazuje komín, hladí štuk, spáruje mezery mezi trámy roubení, přitlouká dřevěné obklady a samozřejmě natírá. Paní Zuzana se ve všech činnostech vyrovná mužům chalupářům, jen jim přenechává práce na střeše. V sedmnácti letech převzala chalupu od rodičů a za více než třicet let vytvořila jeden z nejpůvodnějších horských domů Krkonoš. Jako by se v její chalupě zastavil čas, jen dvě krávy, jak je tu mívával hospodář Wilhelm Tippelt, už v chlévě nejsou. Starousedlíky připomínají šedidilná okénka, co mají jen jednu otevírací tabulku, starý stůl s trnožemi, židle s tvarovanými opěradly, postele co vypadají jako dřevěné bedny, skříňka na nádobí, dílnička v senikovém vikýři, kejdrovací zinkové trubky, mechanická máselnice v předsiní i ručně malované číslo popisné No. 108, které platilo do roku 1980. V dřevníku jsou jako za starých časů rozdělené špalvy pro letošní, příští a přespříští zimu. Snad kvůli odlehlosti chalupy sem nepronikly nepotřebné věci z městského domova, jak to vidíme jinde. Na Velké Toppelovy boudy až do osmdesátých let nevedla sjízdná cesta. Dodnes tu řemeslníci odmítají práci, kvůli nezavedené elektřině a vzdálenosti chalupy od lesní svážnice. Rodiče Zuzany si roubenku pronajali v roce 1959 a mohli si tu vybrat ze dvou posledních volných domů. Kvůli výhledu na Sněžku přímo od stolu v hlavní místnosti zvolili tu zastrčenější a po roce ji od státních lesů koupili za čtrnáct stovek a padesát haléřů. Tátinek pak od maminky mnohokrát vyslechl: „Na chleba není, ale na hřebíky vždycky“. Jako v mnoha jiných místech začali záchranu zpustlého domu opravou střechy a zpevněním krovu. Odloučenost dříve chudých Velkých Toppelových bud orientovaných studeným a stinným severovýchodním směrem způsobila, že tu všech sedm dochovaných chalup zůstalo v původní podobě skoro jako ve skanzenu. Proto je celá luční enkláva v pozornosti obdivovatelů lidové architektury i památkářů. Jen opuštěné louky zarůstají náletem. Proto se paní doktorka Šulcová obrátila na Správu Krkonošského národního parku s prosbou, aby pomohla výjimečnou luční enklávu zachránit. Na podzim proběhlo první čištění zarostlých ploch a doufejme, že bude pokračovat. Jedině tak Velké Toppelovy boudy zůstanou významným turistickým cílem v zimě i v létě. Vede tudy vycházková trasa Aichelburg, zeleně značená turistická cesta, cyklotrasa číslo 23 i První krkonošská cyklistická naučná stezka z Černé hory. Kolem prochází pravidelně upravovaná běžecká trasa jako součást lyžařských okruhů v oblasti Světlé a Černé hory. Větší díl času stráveného v Krkonoších Zuzaně Šulcové zabere péče o chalupu a okolí, ale když se při západu slunce vrací na běžkách od Signálu do vyhrátého stavení, zažívá nesdílitelnou radost.

CHALUPÁŘI SPECIALISTÉ

Prvními návštěvníky Krkonoš byli už od 18. století romantici a přírodovědci. Znamé jsou krkonošské cesty básníků Johanna Wolfganga Goetheho, Theodora Körnera či Karla Hynka Máchy. Ještě před nimi roku 1786 na Luční boudě pobývala expedice České společnosti nauk, které se účastnili třeba významný geolog Jan Jirásek a botanik Tadeáš Haenke. Proto není divu, že hned v létě 1945 se v Peci objevili vědci, aby si v nejcennějších místech krkonošské přírody vybrali volné domy. V osadě Obří Důl byl v pěkné chalupě u transformátoru od září národním správcem významný zoolog profesor Univerzity Karlovy Václav Breindl. Po roce od něho chalupu do správy převzal profesor pražské Vysoké školy zemědělské Karel Kavina. Expert na fyziologii a systém rostlin velmi ovlivnil plukovníka ve výslužbě Josefa Šourka. Ten si v roce 1945 zabral domek čp. 198 v Růžovém dole, aby se mohl věnovat své největší zálibě botanice. Jako jediný se ze skupiny přírodovědců v chalupě v říjnu 1945 usadil trvale. V pozdějších letech nesvobody měl coby legionář, pobočník TGM, ochránce přírody, pravdivý kronikář a hlavně zásadový člověk velké problémy s okolním světem. O to více si vážil kontaktů a návštěv chalupářů z řad vědců. Jeho dům byl centrem odborného poznávání východních Krkonoš. Entomolog se zaměřením na motýly Jaroslav Tykač získal do národní správy a později majetku poslední chalupu za kapličkou v Obřím dole dnes známou jako Yetice. Jenže při zahájení průzkumné těžby v sousední štole Prokop byl donucen v roce 1950 dům opustit a tím i ukončit činnost zdejšího státem jmenovaného konzervátora, dnes říkáme ochránce přírody. Středočeský rudný průzkum si v chalupě zřídil kanceláře a sklady. Po ukončení těžby v roce 1959 zdevastovanou roubenku zachránili horolezci z Jičína a jsou v ní dodnes. Nejníže položenou chalupu v osadě

Modrý Důl si zabral v roce 1945 další univerzitní profesor z Přírodovědecké fakulty v Praze geolog Odolen Kodým. Geologický konzervátor pro celou Československou republiku na dům připevnil smaltovanou ceduli s hornickým symbolem a nápisem „Výzkumná stanice geologického ústavu Univerzity Karlovy“. Snad po jeho vzoru si označil Josef Šourek svůj dům jako „Výzkumná stanice botanická“, Jaroslav Tykač měl stanici zoologickou. Po smrti Šourkova přítele a opory ve vědeckém poznávání i ochraně přírody Karla Kaviny profesorovu chalupu v dubnu 1949 získala Zemědělská akademie Praha a potom odborník na zemědělství prezident akademik Antonín Klečka. Jeho vnuk Miloš je profesionálním záchranářem Horské služby v Peci pod Sněžkou a o chalupu pečuje dodnes. Postupný odchod uznávaných vědců oslaboval Šourkovu pozici, až byl v roce 1959 k naší škodě zbaven všech funkcí včetně možnosti pokračovat v psaní kroniky Pece pod Sněžkou. Jen díky jeho zápisům víme i o místě uložení urny s ostatky Karla Kaviny v Obřím dole. Profesora chalupáře od 14. června 1953 připomíná kovová deska upevněná na velkém ledovcovém kameni. Kromě jména je tu napsáno, že se zasloužil o výzkum a ochranu Krkonoš.

Záhada nachové kytky

Josef Šourek v létě 1947 objevil na Studniční hoře nad Úpskou jámou pro Krkonoše zcela nový druh hořec panonský. Ten je známý z Alp, Karpat a také ze Šumavy. Brzy po nález botanik začal pochybovat o původnosti krkonošské lokality. Nevěřil, že by si tak výrazné kytky před ním v minulosti nikdo nevěšiml. Po letech vyslal na místo fotografa Jiřího Havla, aby pro Šourkovo zásadní dílo Květena Krkonoš, která vyšla až po autorově smrti 9. září 1968, pořídil barevné fotografie. Jiří Havel hořce panonské skutečně našel, ale jak se ukázalo jiné, než Šourek. Tím ještě stouplo podezření, že někdo krkonošskou přírodu „obohacuje“ výsadbou nepůvodních druhů. Historik a lesník Theodor Lokvenc dokonce v padesátých letech potkal v uvedeném místě jemu neznámé chalupáře, kteří se pochlubili vylepšováním zdejší botanické pestrosti. Ale nemůže potvrdit, že sázeli zrovna hořec panonský. Velkým problémem prvních chalupářů nejen v Peci pod Sněžkou bylo plnění povinné senoseče a odvodu sena z převzatých, dříve skvěle obhospodařovaných luk. Pracovníci farmaceutického národního podniku Spofa, pod který tehdy patřil i podnik Léčivé rostliny Zbraslav, zabrali v roce 1949 v osadě Modrý Důl dvě chalupy, jednu vpravo za mostem čp. 103. Aby vyřešili problém sklizení sena, přeměnili seniště na „plantáž chráněných léčivých rostlin“. Vysázeli tu hořec žlutý se známým léčivým kořenem, který potom chalupáři přenesli i k dalším chalupám v okolí. Při vzpomínce účastníka akce Břetislava Vejvody však nepadlo ani slovo o hořci panonském. Přesto chalupáři zůstali hlavními podezřelými v případě jeho krkonošského výskytu. Když jsme konečně našli stopu na možného „Krkonošova zahradníka“ ukázala se jako slepá kvůli datu Šourkova prvního nálezu již v roce 1947. Populace hořce panonského na Studniční hoře stále přežívá. Pro objasnění původu současným botanikům nezbude nic jiného, než porovnat genetické informace krkonošského hořce s tím šumavským. Leda by se ještě našel nějaký pamětník.

hořec panonský



V PECE BEZ LYŽÍ

Váš program mimo sjezdovky a běžecké tratě může zahrnovat návštěvu sportovního a relaxačního centra v nepřehlédnutelném hotelu Horizont. Tady najdete bazén s protiproudem, moderní fitness, squash a ricochet, saunu a fyzioterapeutické procedury. Z aktivit na čerstvém vzduchu vám doporučíme čtyři různé služby, kde se zabavíte ve dvojici, s rodinou či celou partou. I v zimě je od 11 do 23, o víkendech už od 9 hodin otevřený Relaxpark v centru Pece s nejlepší horskou bobovou dráhou Krkonoš. Jízda po vysuté konstrukci až osm metrů vysoko nad zemí v kapotovaném dvoumístném vozíku s brzdami je zážitkem i pro dospělé, ale hlavně děti jsou nadšené, že mohou konečně sami řídit nějaké vozidlo. Před sedmisetmetrovým sjezdem se připoutáte jako v opravdovém autě, dolů bezpečně sjedete až čtyřicetkilometrovou rychlostí. Jiné vzrušení přinese i v zimě za hezkého počasí přejezd nad údolím v závěsu na ocelovém laně. Sedací úvazek si cvaknete do kladky a 220 metrů svištíte vzduchem nad kapličkou, parkovištěm a dokonce vodní plochou zdejší přehrady. Zpět k dolní stanici bobové dráhy se vrátíte stodvacetimetrovým přejezdem po laně nataženém nad přehradou. Posedět můžete ve snack baru. Každou středu tu od 13 do 18 hodin výtvarná dílna Bosorka s dětmi odlévá do forem svíčky, navléká korálky, barví keramiku, obrázky, trička, vyrábí šperky a jiné předměty (www.relaxpark.cz).

Pouze zimní ježdění představuje snowtubing ve speciálním plastovém člunu podobném nafouklé pneumatice. Na Velké Pláni u pensionu Vysoká Stráž, tedy u cesty k Výrovce pětset metrů nad hotelem Horizont je třístametrová dráha se zatáčkami a hupy. Na začátek dráhy vás vytáhne stošedesátimetrový vleč a dolů mohou bezpečně sjet i děti. Drží se ostatních člunů, narážejí do sebe, otáčejí se kolem vlastní osy. Vyřadí se tu děti i dospělí. Snowtubingový park je v provozu denně od 11 do 17 hodin a při umělém osvětlení ještě od 19 do 21 hodin. Pro



skupinu osm a více osob zajede v rámci města Pec pod Sněžkou zdarma skibus, volejte 777 313 513.

Další zábavu najdete na dvou přírodních kluzištích. U Lesní boudy je nejvýše položené v Česku, brusle i hokejky si tu vypůjčíte a můžete vyzvat své kolegy na hokejový zápas (tel. 499 896 343). Také tenisový kurt u hotelu Máma v Růžovém dole nedaleko spodní stanice lanovky na Sněžku se mění na osvětlené kluziště. Mají tu brusle i hokejky, za mírné nájemné si parta pronajme celé kluziště na konkrétní čas, volejte 499 896 273.

Individuální zážitky vám připraví Martin Kobr ze Zahrádek nebo jeho stejné zaměření kamarádi. Po dohodě vás vyzvedne na parkovišti Zelený potok a prožijete odpoledne jako musherka nebo musher, tedy vůdce saňových psů. Nejprve se seznámíte s aljašskými husky, zapřáhnete je do saní a po nezbytné instruktaži vyjedete na okruh po horách. Sami budete spřežení čtyř až šesti psů řídit, Martin se za vás připne na běžkách. Ve dvojici se svým partnerem či kolegou můžete vytvořit dvě spřežení. Nakonec spolu psy nakrmíte a skůtrem sjedete zpět na parkoviště. Nepočítejte s tím, že se vaše děčko sveze s vámi v saních, v takovém případě může spřežení řídit pouze zkušený musher. Pro skupinu alespoň deseti dětí a dospělých si dohodnete postupné svezení šesti až osmispřežím na krátkém okruhu v okolí horních Zahrádek. Další možnosti najdete na webových stránkách (www.alaskandogs.cz). Martin vám nabídne rovněž na příště i tandemové létání na padáku. S jeho tátou Ivanem Kobrem byli u úplných začátků paraglidingu v Krkonoších a Martin je v tom opravdu dobrý.

A nezapomeňte navštívit vrchol Sněžky, klasická sedačková lanovka z roku 1949 vstupuje nejspíš do své poslední zimní sezóny.

www.pecpodsnezkou.cz





První sněžné rolby v Peci vyjely před čtyřiceti lety.

BÍLÝ MANŠESTR

Pro ten zážitek musíte být na sjezdovce hned ráno mezi prvními. Lyže při jízdě po uhlazeném povrchu jen mírně vibrují na vlnkách vytlačených do sněhu rolbou vybavenou frézou s přitlačným hladítkem. Vroubkované struktury na upravené sjezdovce se říká manšestr, to jistě znáte. Je-li vytvořený v prašanu, zmizí hned po prvním projetí lyžařů, jarní zmrzlý vydrží i několik hodin a jezdec si musí dát pozor, aby mu od drncání necvakaly zuby. Manšestr je známkou kvalitně upravené sjezdovky. Nebylo tomu tak vždy. Až do roku 1980 se v Krkonoších jezdily v rozbouraném moři sněhových boulí jen krátké oblouky. První rolby hladily sjezdovky sice už o deset let dříve, ale bylo jich málo a měly omezený výkon. Po skončení mistrovství světa v klasickém lyžování ve Vysokých Tatrách v zimě 1970 odtud poslali jednu rolbu značky Ratrac do lyžařského areálu v Peci pod Sněžkou. Neměla přední radlici, na rozhrnování boulí musela stačit zadní radlice a válec. První zdejší řidič rolbista Michal Praus tehdy dokázal v měkkém sněhu poprvé připravit rovnou sjezdovku. To byl zásadní přelom v kvalitě i stylu lyžování, začali jsme jezdit dlouhé oblouky. Podle záchranáře z Horské služby Přemysla Kovářika zlepšení povrchu sjezdovek překvapivě zvýšilo úrazovost. Do té doby v boulovatém terénu lyžovali všichni kromě velmi dobrých lyžařů hodně pomalu. Téměř neexistovaly úrazy hlavy po nárazu do překážky či srážce dvou lyžařů. Až upravené sjezdovky zrodily nebezpečné „šusaře“. V létě 1980 do Pece konečně dorazily dva moderní stroje značky Kässbohrer. První stroj řídil Michal Praus a do druhého si sedl místní skvělý lyžař a dnes služebně nejstarší rolbista Zbyněk Vořechovský. A protože už předtím jezdil se starým Ratrackem, začal letos v listopadu třiatřicátou sezónu v kabině sněžné rolby. Pamatuji si, když mě tehdy v prosinci 1980 svezl poprvé v novém stroji. Řízení volantem místo pákami, tvarovaná sedadla, velké přední okno, výhled na všechny strany, množství kontrol a hlavně ticho umožňující nejen hovor, ale dokonce poslech muziky během jízdy mi připadalo, jako bych přestoupil z tanku do moderní limuzíny. Od té doby Zbyněk sjel svou domovskou sjezdovku Hnědý Vrch rolbou tisíckrát, tedy mnohonásobně víc, než na lyžích. Od té doby máme v Peci manšestrové tratě.

Na letošní sezónu má Lyžařský areál Ski Pec novou rolbu, celkem tu jezdí pět strojů. Na urovnání všech sjezdovek a spojovacích lyžařských cest během noci by stačily tři, ale na úkor kvality. Tím, že se tratě upraví během pěti hodin po skončení odpoledního provozu, stihne sníh do rána dostatečně promrznout a sjezdovky jsou výrazně pevnější. Při rozhrnutí již zmrzlých boulí by se místo manšestru tvořily nepříjemné hroudby a pláty. Rolbování je především noční práce, po úpravě všech sjezdovek se stroje ještě vrací na Javor, aby tu denně již potřetí srovnaly tratě po večerním lyžování. Ráno vyjíždějí po čtvrté hodině, před zahájením provozu v devět musí ujezdit nový přírodní nebo sněžnými děly nafoukaný umělý sníh. Dva-

cet kanonů na Hnědém Vrchu přemění každou sekundu na sníh sto litrů vody. To už jsou pořádné hromady, i proto Zbyněk Vořechovský, Vašek Štoček a tři mladší kolegové naježdí v moderních strojích za zimu každý skoro tisíc hodin. Na sjezdovce monstra s širokými pásy, radlicí, navijákem na vysokém rameni, vztyčenou zadní frézou s hladítkem a zapnutými dálkovými světly budí respekt. Jak mašiny přitahují kluky i tatínky poznáme v zimě podle zájmu o modely sněžných skútrů a rolb. V kovovém či plastovém provedení jsou nejprodávanější hračkou nejen v dárkovém obchodě Veselého výletu. Přejeme vám hodně manšestrových jízd, na širokých sjezdovkách v Peci najdete skvělé podmínky.

Lyžařský areál Ski Pec a.s. patří mezi nejlepší lyžařské sjezdové terény v České republice. Devět vleků a jedna čtyřsedačková lanovka s hodinovou přepravní kapacitou 9620 lyžařů obsluhují přes dvanáct kilometrů trati a propojovacích lyžařských cest. Téměř sedm kilometrů sjezdovek má stále zasněžování technickým sněhem, například na nejoblíbenějším Hnědém Vrchu je dvacet sněhových děl a pět sprch. Různé náročné a dlouhé sjezdovky jsou před každodenním provozem perfektně upraveny pěti moderními rolbami. Nadmořská výška trati v areálu je v rozsahu 830 až 1215 metrů. Všechna místa v nižších polohách jsou vybavena zasněžovacími zařízeními. V lyžařském areálu je odbavovací systém, který umožňuje volbu různých druhů jízdenek a zároveň lyžování na kterémkoli zdejším vleku. Pronajmete si bezdotykovou čipovou kartu, kterou podle potřeb v průběhu zimy dobijíte. Pozor, jízdenky koupíte jen u dolní stanice vleků Zahrádky a Javor, kde zaplatíte i běžně užívanými platebními kartami. Celkem šest lanovek a devětáct vleků s hodinovou přepravou skoro čtyřicet tisíc lyžařů vytvořilo ve skibusy propojených střediscích Pec, Velká Úpa, Malá Úpa, Svoboda, Janské Lázně a Černý Důl jeden skipas Skiarena Krkonoše. Velká Úpa má s Peci společné více než jednodenní běžné jízdenky. Pec pod Sněžkou je širokou škálou ubytování a různě náročných sjezdových tratí, od nejnáročnější černé sjezdovky na Hnědém Vrchu po cvičné louky na Zahrádkách, velmi vhodným místem pro rodinnou rekreaci. Tomu odpovídá zavedení rodinných jízdenek ve dvou variantách dva dospělí a jedno nebo dvě děti. Na rodinnou jízdenku jezdí dítě pouze za sto korun na den. Na obou sjezdovkách Javoru je nejlepší a nejdelší osvětlený terén v České republice. Večerní lyžování začíná stejně jako na lyžařském vleku Zahrádky III – U lesa hodinu po skončení běžného provozu a trvá podle zájmu až do 21 hodin. Kapacita čtyřsedačkové lanovky s rozjezdovým pohyblivým pásem je 1460 lyžařů za hodinu. Snadné nastupování vyhovuje i běžkařům, kteří rádi nastupují na hřebenové túry přes Liščí horu nebo na Krkonošskou lyžařskou cestu u Lesní boudy. Proto každé zimní ráno od 8.00 do 8.15 jede pouze pro běžkaře a pěší.

Lanovka je v provozu i v letní sezóně, od 1. června vozí turisty a cyklisty v hodinovém intervalu, u horní stanice najdou nejvyšší rozhlednu Krkonoš. Skibusy z Trutnova, Janských Lázní, Velké Úpy a tří dalších míst Pece zájezdějí k dolní stanici vleků Javor, kromě soboty, kdy kvůli střídání hostů a většímu provozu vozidel končí v centru Pece u autobusového nádraží. V areálu najdete úschovnu zavazadel a lyží, veřejné záchody, skiservis i půjčovnu lyží, lyžařské školy, rychlá občerstvení nebo restaurace. Všechny sjezdovky jsou při provozu vleků pod dohledem Horské služby. Jednodenní lyžaři zaparkují zdarma v době od 7 do 22 hodin na nejvyšší části parkoviště Zelený Potok s kapacitou 200 parkovacích míst. Cena týdenního parkování je v Peci 600 korun, denní na ostatních parkovištích stojí 120 korun. Aktuální informace o lyžařských podmínkách v Peci pod Sněžkou získáte nejen prostřednictvím panoramatické kamery na ČT 2 denně od 7.50, ale také na internetových stránkách areálu.

Ski Pec a.s., Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, ředitel František Vambera, tel. vedení areálu 499 736 375 a 499 736 285, fax 499 736 398, provozní doba 9 – 16 hodin, od 15. 2. 2011 od 8.30, e-mail: info@skiepec.com, www.skiepec.com.

SKT	Hlavní sezóna 25. 12. 2010 - 20. 3. 2011		Mimo sezóna 4. 11. 2010 - 23. 12. 2010 21. 3. 2011 - 20. 4. 2011	
	dospělí	děti (10 let)	dospělí	děti (10 let)
1 jízda	40			
5 jízd	200			
1 jízda LD Hnědý vrch	100			
2 hodiny	360	220	300	210
3 hodiny	410	250	330	250
4 hodiny	460	290	380	280
1 den	600	380	500	330
2 dny	1100	590	950	500
3 dny	1600	840	1350	710
4 dny	2050	1090	1750	930
5 dnů	2450	1290	2070	1110
6 dnů	2850	1500	2400	1290
7 dnů	2950	1580	2550	1360
5 ze 6	2500	1310	2100	1120
1 den rodina 2+1	1300		1100	
1 den rodina 2 + 2	1400		1200	
sezóna bez več. lyžování	7000	5000	7000	5000
sezóna s več. lyžováním	9000			
1 den senioři (nad 65 let)	250			
večerní lyžování Javor 17.00/17.30 - 21.00 hod.	250			
sezóna pouze več. lyžování	4000			
večerní lyžování Zahrádky III, Eso, 17.00/17.30 - 21.00 hod.	150			

SKIARENA KRKONOŠE - SKIBUS - ZDARMA

TRASA PEC POD SNĚŽKOU - JANSKÉ LÁZNĚ

Pec pod Sněžkou (Javor)	8.55	10.15	14.00	15.30
Pec pod Sněžkou (BUS)	9.00	10.20	14.05	15.35
Velká Úpa (Tetřev)	9.02	10.22	14.07	15.37
Velká Úpa (náměstí)	9.05	10.25	14.10	15.40
Velká Úpa (Barrandov)	9.07	10.27	14.12	15.42
Velká Úpa (Vavřincův Důl)	9.09	10.29	14.14	15.44
Křižovatka (hospoda)	9.10	10.30	14.15	15.45
Temný Důl (Veselý výlet)	9.13	10.33	14.18	15.48
Horní Maršov (most)	9.15	10.35	14.20	15.50
Maršov 3	9.16	10.36	14.21	15.51
Maršov 2	9.18	10.38	14.23	15.53
Maršov 1 (Prom)	9.20	10.40	14.25	15.55
Svoboda n. Ú. (Duncan)	9.22	10.42	14.27	15.57
Janské Lázně (Lesní dům)	9.25	10.45	14.30	16.00
Janské Lázně (Lanovka)	9.30	10.50	14.35	16.05

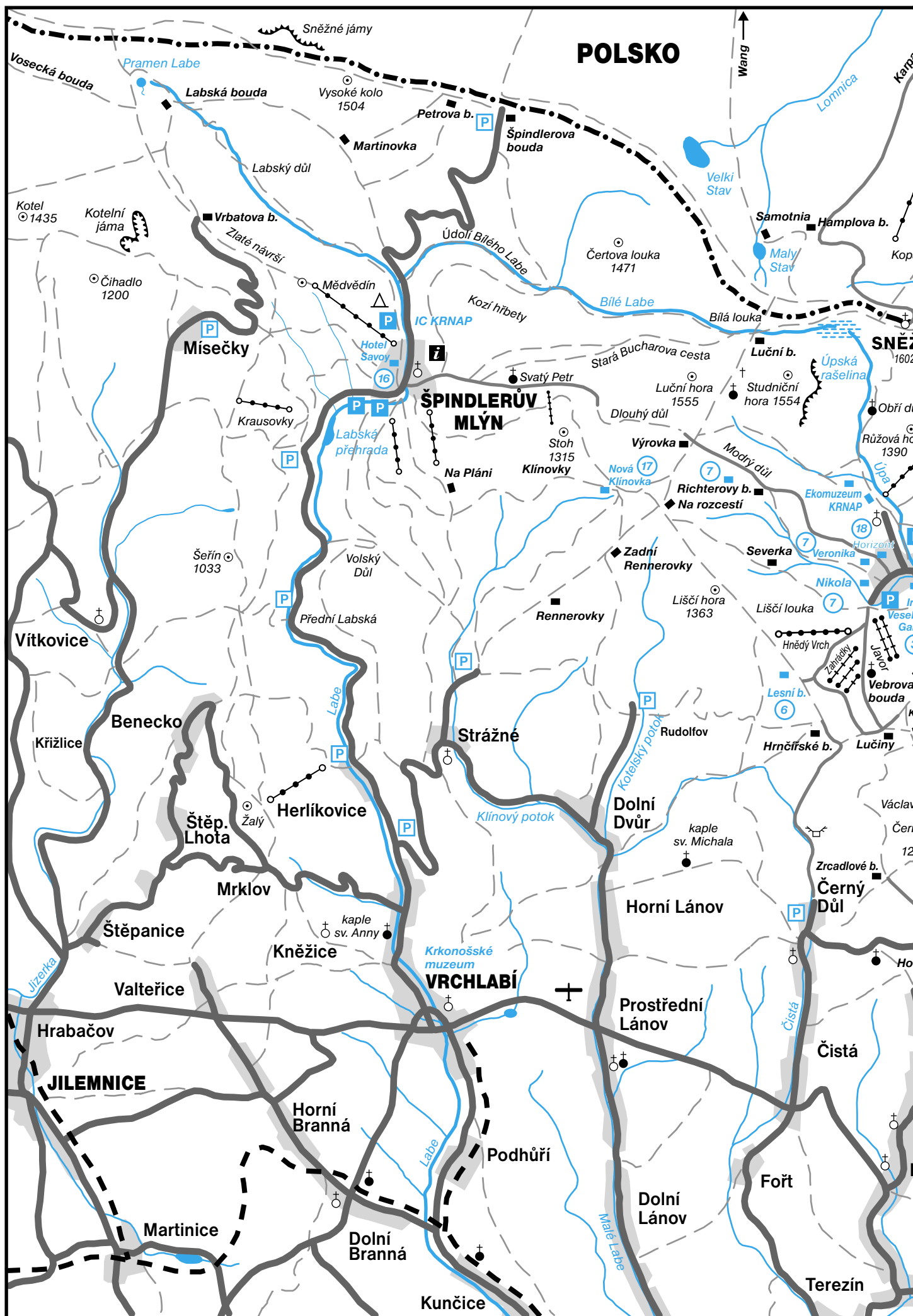
TRASA JANSKÉ LÁZNĚ - PEC POD SNĚŽKOU

Janské Lázně (Lanovka)	9.35	10.55	14.50	16.10
Janské Lázně (Lesní dům)	9.38	10.58	14.53	16.13
Svoboda n. Ú. (Duncan)	9.40	11.00	14.55	16.15
Maršov 1 (Prom)	9.42	11.02	14.57	16.17
Maršov 2	9.45	11.05	15.00	16.20
Maršov 3	9.47	11.07	15.02	16.22
Horní Maršov (most)	9.50	11.10	15.05	16.25
Temný Důl (Veselý výlet)	9.51	11.11	15.06	16.26
Křižovatka (hospoda)	9.55	11.15	15.10	16.30
Velká Úpa (Vavřincův Důl)	9.56	11.16	15.11	16.31
Velká Úpa (Barrandov)	9.58	11.18	15.13	16.33
Velká Úpa (náměstí)	10.00	11.20	15.15	16.35
Velká Úpa (Tetřev)	10.02	11.22	15.17	16.37
Pec pod Sněžkou (BUS)	10.05	11.25	15.20	16.40
Pec pod Sněžkou (Javor)	10.10	11.30	15.25	16.45

v provozu do 25. 12. 2010 do 20. 3. 2011

690910 Trutnov - Svoboda n.Ú. - Dolní Malá Úpa - Pec p.Sněžkou - Pec p.Sněžkou.JAVOR. Platí od 25. 12. 2010 do 20. 3. 2011.

Zastávky		1	33	3	7	5	9	11	13	17	19	21	23	25	27	29	31				
Trutnov, Horská, aut.nádr.	od	...	...	7:55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	16:15	...				
Trutnov, Hor. Staré Město Žel. louka		...	...	8:00	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	16:20	...				
Malé Buky, žel. st.		...	...	8:10	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	16:25	...				
Svoboda n. Úpou, aut. st.		...	8:05	8:15	...	...	...	10:05	...	...	13:05	14:05	...	...	...	16:28	17:30				
Svoboda n. Úpou, Maršov I		...	8:07	8:17	...	...	...	10:07	...	...	13:07	14:07	...	...	...	16:30	17:31				
Svoboda n. Úpou, Maršov II		...	8:09	8:19	...	...	...	10:09	...	...	13:09	14:09	...	...	...	16:32	17:32				
Horní Maršov, Maršov III		...	8:12	8:22	...	...	...	10:12	...	...	13:12	14:12	...	...	...	16:34	17:34				
Horní Maršov, most		...	8:15	8:25	...	...	...	10:15	...	...	13:15	14:15	...	...	...	16:35	17:35				
Horní Maršov, Temný Důl, Veselý výlet		...	8:17	8:27	...	...	...	10:17	...	...	13:17	14:17	...	...	...	16:40	17:40				
Horní Maršov, Temný Důl, záv.		...	8:19	8:29	...	...	...	10:19	...	...	13:19	14:19	...	...	...	16:41	17:41				
přestup ze SKIBUSu z Horní Malé Úpy -->	příjezd			8:51					12:26					15:21							
Dolní Malá Úpa, Spálený Mlýn		...	<	8:55	...	<	...	12:30	<	<	<	<	...	15:30	...	<	<				
Dolní Malá Úpa, most		...	<	8:57	...	<	...	12:32	<	<	<	<	...	15:32	...	<	<				
Horní Maršov, Temný Důl, křiž. Malá Úpa		...	<	9:00	...	<	...	12:35	<	<	<	<	...	15:35	...	<	<				
přestup na SKIBUS do Janských Lázní -->	odjezd			9:10										15:45							
Horní Maršov, Temný Důl, odb. Malá Úpa		...	8:21	8:31	<	...	10:21	<	...	13:21	14:21	...	<	<	...	16:42	17:42				
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Vavřincův Důl		...	8:23	8:33	9:05	...	10:23	...	12:40	13:23	14:23	...	...	15:40	...	16:45	17:45				
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Barrandov		8:10	8:25	8:35	9:08	9:10	9:45	10:25	10:40	12:43	13:25	14:25	14:45	15:43	...	16:48	17:48				
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, nám.		8:12	8:30	8:40	9:10	9:12	9:47	10:30	10:42	12:45	13:30	14:30	14:47	15:45	...	16:50	17:50				
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Tetřevka		8:15	8:32	8:42	9:15	9:15	9:50	10:32	10:45	12:50	13:32	14:32	14:50	15:50	...	16:55	17:55				
Pec p. Sněžkou, aut.st.	v	8:18	8:35	8:45	9:18	9:18	9:53	10:35	10:48	12:53	13:35	14:35	14:53	15:53	...	16:58	17:58				
Pec p. Sněžkou, JAVOR	př	8:25	8:40	8:50	9:25	9:25	10:00	10:40	10:55	13:00	13:40	14:40	15:00	16:00	...	17:00	18:00				
Zastávky		40	2	4	6	8	36	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	38	32	34
Pec p. Sněžkou, JAVOR	od	8:25	8:55	9:30	10:00	10:40	11:00	11:45	13:00	13:45	14:15	14:45	15:00	15:30	16:00	16:30	16:35	17:00	17:15	19:00	21:30
Pec p. Sněžkou, aut. st.																					
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Tetřevka		8:30	9:00	9:35	10:05	10:45	11:05	11:50	13:05	13:50	14:20	14:50	15:05	15:35	16:05	16:35	16:40	17:05	17:20	19:05	21:35
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, nám.		8:35	9:05	9:40	10:10	10:50	11:10	11:55	13:10	13:55	14:25	14:55	15:10	15:40	16:10	16:40	16:45	17:10	17:25	19:10	21:40
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Barrandov		8:37	9:10	9:42	10:15	10:52	11:12	12:00	13:12	14:00	14:30	15:00	15:12	15:42	16:15	16:42	16:47	17:12	17:27	19:15	21:41
Pec p. Sněžkou, Velká Úpa, Vavřincův Důl		8:38	...	9:45	...	10:53	11:15	...	13:15	...	...	...	15:13	15:45	...	16:45	16:50	17:15	17:30	...	21:42
Horní Maršov, Temný Důl, odb. Malá Úpa		<	...	9:47	...	<	11:17	...	13:17	...	...	...	<	15:47	...	16:47	16:52	17:17	17:32	...	21:45
Horní Maršov, Temný Důl, křiž. Malá Úpa		8:40	...	...	...	10:55	<	...	<	...	...	...	15:15	<	...	<	<	<	<	...	<
Dolní Malá Úpa, most		8:45	...	...	...	11:00	<	...	<	...	...	...	15:20	<	...	<	<	<	<	...	<
Dolní Malá Úpa, Spálený Mlýn		8:50	...	...	...	11:05	<	...	<	...	...	...	15:25	<	...	<	<	<	<	...	<
přestup na SKIBUS do Horní Malé Úpy -->	odjezd	8:55				11:10							15:30								
Horní Maršov, Temný Důl, záv.		...	...	9:49	...	...	11:19	...	13:19	...	...	...	15:49	...	16:49	16:54	17:19	17:34	...	21:49	
Horní Maršov, Temný Důl, Veselý výlet		...	...	9:51	...	...	11:21	...	13:21	...	...	...	15:51	...	16:51	16:55	17:21	17:36	...	21:50	
Horní Maršov, most		...	...	9:53	...	...	11:23	...	13:23	...	...	...	15:53	...	16:53	16:58	17:23	17:38	...	21:53	
Horní Maršov, Maršov III		...	...	9:54	...	...	11:24	...	13:24	...	...	...	15:54	...	16:54	16:59	17:24	17:39	...	21:55	
Svoboda n. Úpou, Maršov I		...	...	9:56	...	...	11:26	...	13:26	...	...	...	15:56	...	16:56	17:01	17:26	17:41	...	21:58	
Svoboda n. Úpou, Maršov I		...	...	9:58	...	...	11:28	...	13:28	...	...	...	15:58	...	16:58	17:03	17:28	17:43	...	21:59	
Svoboda n. Úpou, aut.st.		...	...	10:00	...	...	11:30	...	13:30	...	...	...	16:00	...	17:00	17:05	17:30	17:45	...	22:00	
Malé Buky, žel. st.		...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	17:10	...	...	...	22:05
Trutnov, Hor. Staré Město Žel. louka	v	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	17:15	...	...	...	22:10
Trutnov, Horská, aut.nádr.	př	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	17:20	...	...	...	22:15

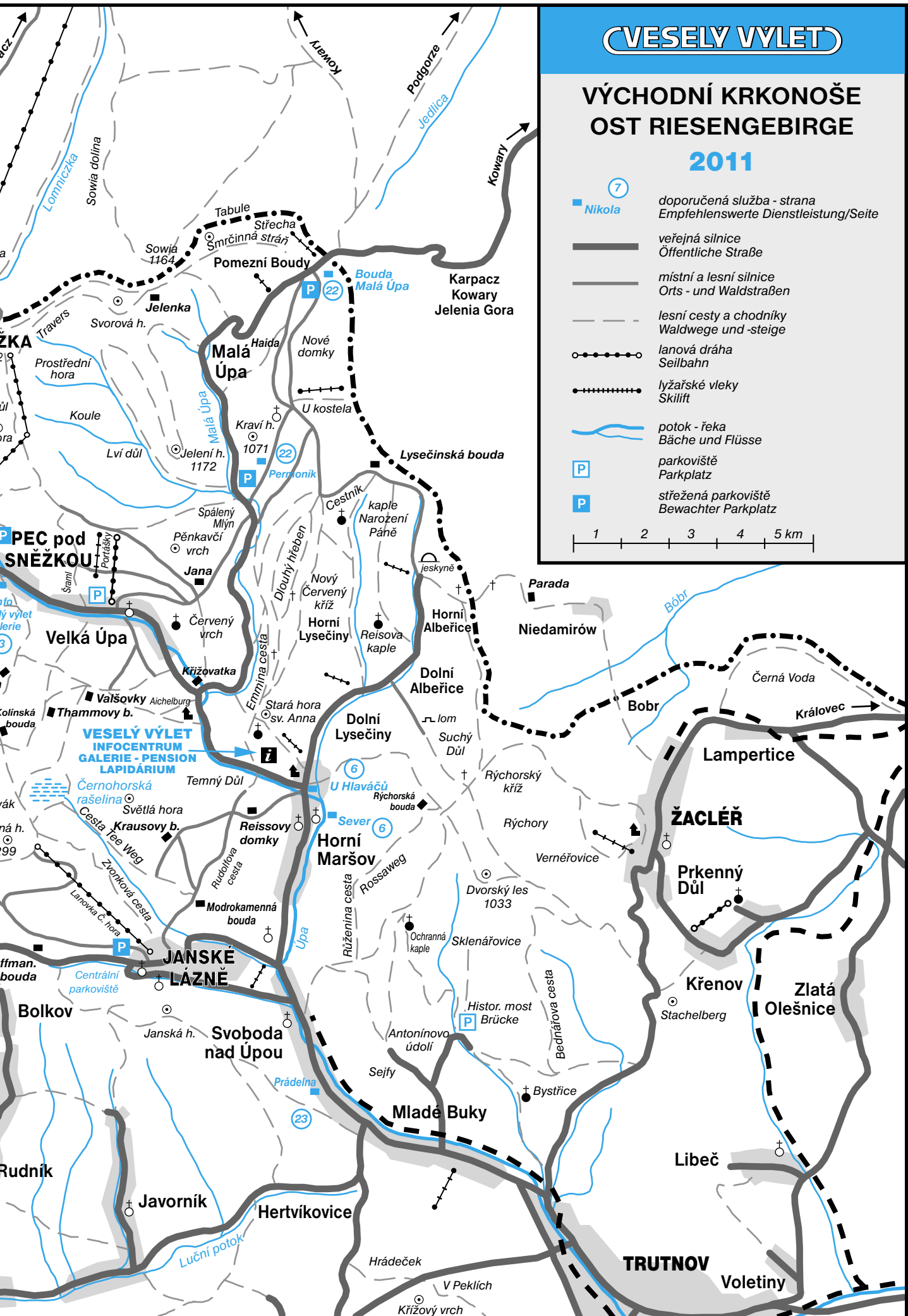


VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2011

- 7 ■ Nikola doporučená služba - strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige
- lanová dráha
Seilbahn
- lyžařské vleky
Skilift
- potok - řeka
Bäche und Flüsse
- P parkoviště
Parkplatz
- P střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km





Fotograf Emil Joffé z Janských Lázní si sedl na kládu při pořízení fotografie poškozeného hotelu Koruna po povodni 30. července 1897. Předpokládáme, že majitel hotelu a objednatel fotodokumentace Josef Erlebach stojí vedle něho. O tři roky později postavil zcela nový romanticky pojatý hotel přejmenovaný v roce 1930 na Savoy.



Z horského města Špindlerův Mlýn vám rádi představíme dva protipóly z nabízených služeb, po rekonstrukci otevřenou horskou boudu v nadmořské výšce 1227 metrů a první pěťhvězdičkový hotel. Je na vás, kterou službu využijete, obě jsou plně invence.

HOTEL KORUNA A SAVOY

V roce 1784 chudí horalé z osady Svatý Petr poprvé žádali císaře Josefa II. o povolení a tím i o peníze na postavení kostela. Byli odmítnuti, stejně jako při druhém pokusu o tři roky později. Teprve třetí žádosti z 13. července 1793 nový císař František I. vyhověl. Zřízení kostela s farností a školou přispělo k rozvoji osady. Pan farář nabádal chalupníky, aby po vzoru Alp upravili své chalupy pro hosty a za služby žádali dobré peníze. Po roce 1875 se objevily první hotely, mnohé pro urozenou společnost. Horalé vydělané peníze znovu investovali do nových staveb, až vznikly kvalitní domy a služby. Jako majitelé všech stavebních pozemků mezi sebe dlouho nepustili cizí kapitál a během jedné generace se z chudých zemědělců stali úspěšní hoteliéři. Podle polního náčrtku Josefa Kolbeho z roku 1784 stály v údolní nivě dnešního centra Špindlerova Mlýna jen čtyři domy. Na levém břehu Labe byl dominantní mlýn zvaný Špindlerův a hned vedle hájovna majitele panství Vrchlabí hraběte Rudolfa Ferdinanda Morzína. Louka a dvě chalupy na pravém břehu Labe patřily panství Jilemnice, jmenovitě hraběti Ernstu Christophu Harrachovi. Místo se jmenovalo podle jeho dědečka Bedřichov. Později chalupy získali do vlastnictví jejich uživatelé a po sto letech je přestavěli na první hotely. Majitel první ze dvou nejstarších chalup Florian Teichmann svůj nový hotel pojmenoval Slunce a majitel té druhé Josef Erlebach Krone - Koruna.

Josef Erlebach v místě své prosté chalupy před rokem 1890 postavil dřevěný zdobný hotýlek. Po pozdější přístavbě byl s pětacírcetí pokoji jedním z největších podniků ve Špindlerově Mlýně a Bedřichově. Povodeň v červenci 1897 sice utrhla celou verandu, ale sousední konkurenční hotel Německý císař smetla úplně. Hoteliér Erlebach po desetiletém provozu dům zbořil a postavil zcela nový čtyřpodlažní, romanticky pojatý hotel. Nad zděným přízemím a patrem se tyčila výrazná hrázděná konstrukce zakončená členitým krovem s vysokou věží. Ještě zdobenější byl interiér s pes-trými secesními tapetami, mosaznými svítilny a tvarovaným nábytkem. Hotel měl ústřední topení, kavárnu, restauraci, biliár, vybranou videňskou kuchyni, v pokojích vlastní koupelny s horkou vodou. Nabízel jezdecké koně k projížďce, nájemné kočáry a později auta, travnaté tenisové kurty, elektrické osvětlení a telefonní aparát číslo 7. Z bývalého hospodáře Josefa Erlebacha se stal významný muž. Po dokončení přestavby hotelu v tehdy samostatném Bedřichově byl deset let starostou. Aby bylo jasné, že jméno Koruna nevychází z platidla, které v době vzniku hotelu nahradilo

zlatky, hoteliér ještě před první světovou válkou rozšířil pojmenování hotelu na Kaiserkrone, tedy Císařská koruna. Jestli vyjadřoval loajalitu k tehdejšímu císaři Františku Josefovi I. nebo zakladateli kostela Františku I. už asi nevíme. Praktičtější důvodem mohlo být upozornění, že jeho hotel je i pro nejnáročnější hosty. K původnímu názvu Koruna - Krone se vrátil brzy po zániku monarchie v roce 1918.

Ernst Teichmann se narodil v roce 1892 v sousedním hotelu Slunce. Otec Florián mu poskytl vzdělání na hotelové škole ve Vídni, potom jako číšník, stevard, recepční i vedoucí hotelu prošel různá místa v monarchii a cizině. Šestiletou praxi ukončila vojenská služba, celé tři roky prožil na frontách první světové války. Po návratu do Špindlerova Mlýna vedl rodinný podnik Slunce a v roce 1921 se oženil s Elsou Erlebachovou z hotelu Koruna. Vyhlášený podnik Josefa Erlebacha převzali manželé v roce 1924 a Ernst Teichmann se brzy vypracoval na nejváženějšího hoteliéra Špindlerova Mlýna. Ještě před světovou krizí v roce 1930 v sousedství přistavěli pobočku Westend a brzy nato při modernizaci hotelu odstranili dožitou věžičku. Zároveň podnik přijal nové jméno Savoy. Po oficiálním spojení Bedřichova se Špindlerovým Mlýnem 1. října 1942 si místní Ernsta Teichmanna vybrali za společného starostu. On potom 10. května 1945 ve Špindlerově boudě oficiálně předal město do rukou přes sedlo přicházející Rudé armádě. Už za měsíc byli Teichmannovi na cestě do ruské zóny v Německu a noví správci ve vyhlášeném hotelu na čas zřídili své sídlo. Od letní sezóny 1946 i přes zkázu části vybavení hotel opět sloužil. Savoy zůstal další půlstoletí nejlepším hotelem s tradičním kouzlem, kterému se vyhnula přeměna na odborářskou zotavovnu.

Savoy Royal Hotel

V roce 2006 více než stoletý dům strhli a v jeho místě za tři roky vznikl komplex budov s novým hotelem uprostřed. Během roku 2010 společnost Bohemia Club vytvořila v připravené stavbě luxusní hotel pro náročné hosty. Každý z třiceti pokojů, tří apartmánů a prezidentského apartmá je originálně vybavený. Nejvyšší poschodí zabírá velmi kvalitně vybavený wellness. Zvláštním relaxačním místem je věž s výhledem na centrum města i sjezdovky v areálu Svatý Petr. Samozřejmostí jsou dvě restaurace, ski klub, vinotéka, kavárna, konferenční místnost, herna pro děti, individuální program pro hosty. Po naší zkušenosti musíme přiznat, že architektura a design interiéru vysoce přesahuje venkovní dojem. Je škoda, že manažeri hotelu Savoy nebyli při stavbě nového domu od prvopočátku. V restauraci citlivě zasazená minipozice připomíná dlouhou historii hotelu Savoy a horského střediska Špindlerův Mlýn.

www.savoyroyal-hotel.cz



Klínová bouda v zimě 1930.



Nová Klínovka na podzim 2010.

KLÍNOVÉ BOUDY

Nekomerčních chalup v nadmořské výšce nad 1200 metrů je v Krkonoších jen osm na čtyřech místech, na Zadních Rennerových, Studničních, Richterových a především na Klínových boudách. Tady je také nejvýše položená privátní chalupa. Na Klínovkách si všech devět horských domů uchovalo původní charakter a chalupaření je s lokalitou přímo spjato. Na jih orientovaná čtyřicetihektarová louka prý vznikla v 17. století jako hospodářské zázemí pro stříbrné doly ve Svatém Petru. Přes horu Stoh je to tam kousek, i když zpátky pořádně do kopce. Na rozdíl od stejné vysoko položených lučních enkláv nebyly na Klínovkách jen letní boudy, ale horalé tu žili celoročně. Proto sem chodil už od roku 1814 privátní učitel z nedalekých Rennerových bud. Kvalifikaci tehdy splňoval i vojenský vysloužilce. Učilo se v různých chalupách, navíc sem chodily i děti z Rennerovek i všech tří enkláv Pláně. V roce 1903 obec Volský Důl, pod kterou Klínové boudy tehdy patřily, postavila pro zdejších osmadvacet dětí vlastní jednotřídní školu. Po vzniku Československa byla nejvýše položenou v republice a sloužila až do května 1945. Dnes se chalupa jmenuje Kantorská, patří vrchlabskému gymnáziu a je provozovaná chalupářským způsobem stejně jako bouda Děvin gymnázia Trutnov v podobné nadmořské výšce v Modrém dole. Známé mnohé absolventy z obou škol a víme, co pro ně pobyty na horách znamenaly. To platí i pro dvě nejnižší položené chalupy Spisovatel a Petráška. První patří čtyřadvaceti vlastníkům a druhá Klubu českých turistů Slavoj Praha. To jsou typické stopy skautů, kteří se v době komunismu schovali do sportovních oddílů a své chalupy ukryli pod skupinové vlastnictví. Takových případů je v Krkonoších několik, s Klínovými boudami je spojený „Pátý přístav vodních skautů“.

Během rozmachu turistiky na konci 19. století se na každé horské luční enklávě alespoň jedna chalupa přeměnila v horský ubytovací hostinec. Na Klínových boudách vyčerpali zdejší turistický potenciál Hermann Buchberger s manželkou Wilhelminou. Na konci 19. století vlastnili dvě nejvýše položené chalupy u turistické cesty, tu horní přestavěli na brzy známou Klínovou boudu. Přimo u nich na zápraží se spojovaly cesty od Pláně, Svatého Petra, Výrovky, Friesových a Rennerových bud. Během sedmdesáti let provozu boudy třikrát potkalo neštěstí. Poprvé vyhořela v roce 1912. O rok později ji Buchbergerové postavili znovu a hned prodali bratrům Bönschovým z Luční boudy. Ti v roce 1926 ustanovili správcem Johanna Brauna z Braunbergu neboli Hnědého Vrchu v Peci. Jeho rodina kromě horského hospodářství se třemi krávy a párem tažných koní nabízela hostům ubytování a hlavně posezení ve stylovém hostinci s živou muzikou i tancem. V květnu 1945 hospodáře Brauna bezdůvodně zastřelili přímo před boudou a zraký rodiny pováleční partyzáni. Potom tu pětadvacet let hospodařily státní organizace, až v zimě 1970 bouda do základu vyhořela. Dlouhých čtyřicet let zůstaly Klínové boudy bez adekvátní náhrady.

Horská bouda Nová Klínovka

Přátelé Veselého výletu Petr Jelínek a jeho sestra Zuzana jezdili od narození s rodiči do chalupy čp. 85 na Klínovkách. Tady se naučili lyžovat a milovat hory, přestože se mnohokrát v drsných podmínkách probíjeli ve tmě ke Klínovkám od horní stanice lanovky na Pláni vzdálené čtyři kilometry. Jejich chalupa zůstala i po opravách architektonicky nejčistější stavbou Klínových bud, přestože by Zuzana jako architektka mohla uplatnit různé nápady. Petr od roku 1992 provozuje několik hostelů především pro mladé cestovatele na turisticky vyhlášených místech, jako jsou Český Krumlov, Znojmo či Praha. Před časem využil neopakovatelnou příležitost a koupil na Klínových boudách sousední chalupu dříve známou jako Tesla. Podle návrhu šumného architekta Davida Vávry přestavěl odborové rekreační středisko zpět na horskou boudu. Obnovil hlavní místnost s roubením, lyžárnu s mazacím stolem i sušárnu, zavedl moderní vytápění tepelným čerpadlem a rychlý internet s Wi-Fi připojením. Zřídil velkou terasu s výhledem na Kotel, Ještěd, Žalý a hlavně krásné údolí Klínového potoka. Nabízí ubytování třech kategorií s polopenzí, od pokojů s vlastním zázemím po cenově výhodnou prostou turistickou ubytovnu.

Majitel dobře vybral mladé správce boudy Kryštofa a Jiřinu. Rodina s malými dětmi Agátou a Zorkou tu žije celoročně a proto je i celoročně otevřeno. Kryštof se vyučil horským boudařem v Tyrolsku a hlavně v Korutanech, s Petrem spolupracuje již deset let. Vystudoval hotelovou školu a na pedagogické fakultě tělocvik a jazyky. Oba jsou s manželkou sportovci, vyškolení záchranáři a instruktoři, dobře po třiletém pobytu na Klínovkách vědí, jak mohou turistům, běžkařům i běžcům, skialpinistům a lyžařům pomoci. K boudě patří lyžařský vlek s možností lyžování v prašanu. Kolem prochází nejen zmíněné turistické cesty, ale i pravidelně udržovaná lyžařská magistrála spojující Špindl s Peci. A sníh je na Klínovkách vždycky.

Pro ubytované hosty i kolemjdoucí otevřeli hostinec s tím nejlepším z naší i mezinárodní horské kuchyně. Dáte si tu jednoduchá sytá jídla, třeba císařský trhanec, špekové knedlíky, brynzové halušky, sýrové špecle, hutné polévky včetně kysela, livance, borůvkové koláče a knedlíky, jehněčí z místního chovu. Poslední dům při cestě ze Špindlerova Mlýna na hřebeny důstojně nahradil původní Klínovku. Veselý výlet ve svém interním hodnocení vyhlásil otevření Nové Klínovky jako počín roku 2010, tady najdete právě Krkonoše.

Nová Klínovka, Klínové boudy čp. 86, Špindlerův Mlýn, Provozuje Kryštof Částka s rodinou, tel. rezervace 775 245 004, tel. informace 499 422 280, e-mail: krystof@chatatesla.cz, domluvíte se i anglicky a německy.

www.klinovka.cz



Lanovkář udržuje průchod do horní stanice s Bistrem Sněžka.

NOSIČI V BISTRU SNĚŽKA

První sedačky lanovky na Sněžku vyjíždějí ještě před osmou hodinou ranní ze stanice v Peci a vezou lanovkáře nastupující do dvoudenní služby. Krátce po osmé vystřídají kolegy v mezistanici Růžová hora a ve vrcholové stanici na Sněžce. Spolu s nimi jedou denně za každého počasí dva pracovníci hotelu Horizont do Bistra Sněžka, které je součástí horní stanice už jedenašedesát let. V nákladním závěsu

Účetní slečna Scholzová v pozdním létě 1930 zapisuje na váze u Pruské boudy hmotnost nákladu nosičů Emila a Roberta Hofera stojícího vpravo. Během pěti hodin sem vynesli z Velké Úpy sto kilogramů těžké krosny se zásobami pro obě restaurace na Sněžce.



s obsluhou na vrchol putuje v uzavřených boxech čerstvé jídlo uvařené a upečené ve čtyřhvězdičkové hotelové kuchyni. Jednoduchý sortiment odpovídá nejvýše položené gastronomické službě v Česku. Kvalitu zaručuje značka hotelu Horizont, který problematickou službu před osmi lety převzal. Provoz lanovky omezuje pouze jeden parametr počasí, síla větru. Naměřili-li lanovkář na Sněžce silnější porывy než patnáct metrů za sekundu, musí jeho kolegové, pracovníci bistra a později i hosté z Růžové hory na vrchol pěšky. V létě je to procházka na třicet minut, v zimní vánici vždy malé dobrodružství. Dramatičtější cestu do zaměstnání v Česku mnoho lidí nemá. V takových dnech obsluha bistra na vrchol vynesou jen čerstvé pečivo, ostatní sortiment musí počkat na spuštění lanovky. Za větrných dnů do podniku otevřeného od 9 do 16 hodin přijde jen několik otrlých hostů. Alespoň mají jistotu, že bistro v lanovce bude otevřené. V bezvětří s jasnou oblohou je i v zimě zájem o nejvyšší vrchol na sever od Alp výrazně vyšší. Nejpůsobivější jsou návštěvy při inverzním počasí, kdy nahoře svítí slunce a údolí zakrývají nízké mraky.

Vedení hotelu Horizont ve spolupráci s Veselým výletem připravilo před šesti lety pro hosty v Bistru Sněžka malou fotoexpozici s připomínkou dlouhé tradice zdejší turistiky. Vybrané dobové fotografie a pohlednice zachycují dochované i již zaniklé stavby na vrcholu Sněžky i podél přístupových cest z Pece, Velké Úpy, Obřího dolu, Malé Úpy i od Špindlerova Mlýna. Na přetištěných snímcích jsou vidět někdejší Pruská a Česká bouda včetně interiéru. Nejpodivnější stavba vrcholu „časohlídky“, jak se také věžovitě meteorologické stanici říkalo, vznikla roku 1900 a byla na polské straně stržena v létě 1990. Koncem třicátých let tu nabízely služby také tři kiosky. Ten největší postavil na české straně v roce 1936 Wenzel Tippelt z Velké Úpy pro prodej suvenýrů. Od srpna 1994 do léta 2008 v něm byla Česká poštovna a teď už přes jeden rok stojí jako atrakce na Moninci ve středních Čechách. Jeden panel fotografií je věnovaný řemeslu spojenému pouze s vrcholem Sněžky. Tři stovky let sem chlapi na krosnách vynášeli stavební materiál, vodu, zásoby i turisty. Vše začalo stavbou kaple sv. Vavřince v létě 1665 a skončilo v roce 1961, kdy poslední nosič na Sněžku Robert Hofer z Velké Úpy odložil dřevěnou krosnu a odešel do důchodu. Jedna unikátní fotografie z března 1944 ho zachycuje, jak na vrchol vynesl od Obří boudy ocelovou rouru těžkou 165 kilogramů. Na dalším snímku ukazuje poslední žijící nosič Helmut Hofer památnou krosnu svých předků, kteří vynášeli náklady už při stavbě České boudy v roce 1868. Nejpůsobivější známou fotografií nosičů na Sněžku pořídil velkoúpský fotograf Hans Bönsch v roce 1925. Zachycuje partu šesti nosičů, jak pózuji na rovině mezi Růžovou horou a Sněžkou s krosnami zatěžkanými stokilovými sudy s pivem a dalšími zásobami. Na Sněžce teď visí na čestném místě její velká zvětšenina i se jmény vyfotografovaných nosičů. Omezené možnosti Bistra Sněžka nedovolují navázat na někdejší proslulost restaurací provozovaných v České a Pruské boudě sedmdesát let třemi generacemi „Koppenwirthů“, tedy hostinských z vrcholu Sněžky Friedricha, Emila a Heinricha Pohla. Za bohatou kuchyní se vypravte do restaurace hotelu Horizont dole v údolí.

Speciality hotelu Horizont

V restauraci hotelu Horizont si můžete vybrat z rozsáhlé nabídky krkonošské, české i světové kuchyně. My jsme pro vás vybrali jídla připomínající domácí atmosféru. S kyselem, polévkou z chlebového kvásku, hub, smetany, cibule a vajec, se setkáte pouze v Krkonoších. U nás ho vaří šéfkuchař Jiří Švestka podle receptu našich

babiček. K druhému chodu doporučujeme kuřecí prsíčka báby mlíkačky marinované v bílém jogurtu. Šťouchané brambory doplní správnou krkonošskou volbu. Chcete-li ochutnat vícero jídel za jeden večer a neobjednávat celé porce, přijďte do hotelu Horizont v době gastronomických dnů pravidelně vždy na jaře a na podzim. Na své si přijdou i nejnáročnější milovníci dobrého jídla a vybraných vín. Připravené jsou pro vás například husí jatýrka restovaná s hruškami na černém pivu podávaná se šumivým vínem Valentin Bianchi z Argentiny, srnčí kotletky plněné směsí hub marinované s červeným vínem pečené na grilu s Cabernetem Sauvignon Rezerva Berton Vineyards z Austrálie. Šéfkuchař Jiří Švestka vaří v hotelu Horizont již od roku 1994 a jeho kuchyně je ubytovanými hosty i příchozími velmi kladně hodnocena.

Krakonošův oheň

Pro inspiraci jsme vybrali jeho recept na jedno z nejoblíbenějších jídel Krakonošův oheň. Připravte si 600 g vepřové panenky, 200 g cibule, 0,4 litru smetany ke šlehání, deci olivového oleje, sůl, pepř a chilli. Maso nakrájejte na nudličky, dejte do misky a mírně osolte, opepřete a přidejte koření. Zamíchanou směs nechte chvíli v misce odležet. Mezitím si nakrájejte cibuli na půlkolečka tak, aby se později rozložila na proužky. Na pánev nalijte olivový olej a nechte rozeřhát. Maso pokládejte opatrně a opékejte tak dlouho, dokud nemá zlatou barvu. Přidejte cibuli a zamíchejte. Asi jednu minutu restujte při mírném míchání a poté vše zalijte smetanou ke šlehání. Krátce povařte, dokud smetana nezhoustne a cibule není měkká a sklovitá. Dle chuti ještě dokořeňte. Jídlo by mělo být jemně pikantní. Jako přílohu doporučujeme bramboráčky nebo různě upravené brambory, i rýže k takto připravené směsi chutná výborně. Šéfkuchař hotelu Horizont umí upravit jídlo na talíři s mistrovskou fantazií, ví, že tím potěší i jiné smysly. Přijďte okouknout jeho umění. Přejeme vám dobrou chuť.

www.hotelhorizont.cz

ČOKOLÁDA ZE SNĚŽKY

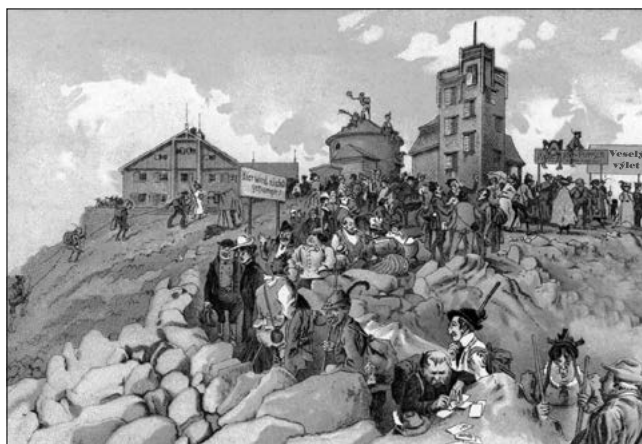
Jeden z kiosků na Sněžce, docela malý domeček hned vedle vchodu do kaple svatého Vavřince, zřídil na německé straně poslední privatní majitel zdejších bud Heinrich Pohl. Vedle pohlednic a suvenýrů tu nabízeli jako hlavní prodejní artikl kvalitní čokoládu od firmy Riquet Chocolate založené v Lipsku již roku 1745. Výrobce vyhlášených výrobků z kakaových bobů a čaje měl na Sněžce výhradní zastoupení minimálně už za Heinrichova otce Emila Pohla. Při bourání České boudy v roce 2004 jsme našli jeden zapadlý obal z přelomu 19. a 20. století. Potvrdil vzpomínky syna posledního majitele bud a váženého přítele Veselého výletu Hanse Pohla na čokoládu Riquet balenou v upomínkovém provedení pouze pro Sněžku. V letních dnech za pěkného počasí chodil po vrcholu plném lidí v placaté čepici se značkou Riquet jeden ze zaměstnanců a nabízel z košíku čokoládu. S válkou skončil volný prodej čokolády i provoz kiosku, který z vrcholu zmizel úplně.

Čokoláda je oblíbeným rychlým a navíc lahodným zdrojem energie pro horskou túru i na lyže. Veselý výlet zareagoval na přání hostů informačních center v Peci i v Temném Dole, kteří si kromě mapy a třeba placatice krkonošské medoviny chtějí na poslední chvíli před startem do hor přibalit něco malého k zakousnutí. Inspirovali jsme se dávno zapomenutou praxí a připravili pro vás nový originální produkt Čokoláda ze Sněžky. Základem je kvalitní obsah, proto spolupracujeme se společností Carla ze Dvora Králové nad Labem.



Kiosek s čokoládou Riquet na vrcholu Sněžky v roce 1938.

Čokoládovna založená v Podkrkonoší v roce 1992 si vytvořila dobré renomé a je příkladem úspěšného podniku vybudovaného úplně od nuly. Kvalitní surovina z kakaových bobů a špičková technologie firmě umožňuje vařit mimo další výrobky také různé druhy čokolády. Veselý výlet pro vás nechal se zkušenostmi z mnoha expedic po horách celého světa připravit stogramové tabulky kvalitní hořké čokolády se sedmdesátiprocentním obsahem kakaové sušiny. Pro mlsání jsme připravili sladší mléčnou variantu. Dobře víte, že hustá čokoláda není jen zdrojem energie, ale i dobré nálady. K tomu chceme přispět zajímavým obalem. První číslovanou sérii jsme opatřili veselými obrázky z dávno zapomenuté litografické dílny Oskara Keila ze slezské strany našich hor. Když jednu tabulku čokolády sníte při zdejších aktivitách, jistě druhou přivezete domů svým blízkým jako malý dárek z Krkonoš.



**ČOKOLÁDA
ZE SNĚŽKY**

V horské obci Malá Úpa z 270 domů slouží výhradně k soukromé rekreaci téměř sto chalup. Dříve byly ve všech ustájené krávy, dnes už ani v jedné. Z chlévů jsou obytné místnosti, sice horší než ty v hlavní roubené světnici, ale pro přespání stačí. Známe i několik chalup, kde prázdné chlévy zůstaly, mají původní pochůzně tesy nad kejdovou jímku, větrací dřevěný komínek, žlaby na krmení a žebříny na seno. Snad je chalupáři nechávají pro autenticitu domu nebo nepotřebují další obytný prostor. Kdybychom měli v Krkonoších vybrat deset architektonicky nejzajímavějších lidových staveb, nejméně tři najdeme v Dolní Malé Úpě. Bude to chalupa čp. 42 s maloúpským senikovým vikýřem na Tonových domcích, nejspíš i ta s velkým senikovým vikýřem čp. 28 na Dolských boudách a celý soubor devíti chalup všech vývojových typů na Šimových chalupách. O všechny pečují chalupáři, není v nich zavedený elektrický proud a nevedou k nim turistické ani sjezdové cesty. Přesto jsou v dobrém technickém stavu a vynikají čistotou tradičních architektonických prvků. O začátkách chalupaření v Malé Úpě roku 1907, jak chalupáři zachránili mnohé vysídlené části obce po roce 1945, jsme již psali (VV 20/2003). Ovšem chalupaření má také silný lidský rozměr. V každé chalupě vyslechneme zdánlivě podobný příběh; jak lidé chalupu získali, zvládli stavební úpravy, zavedli své rituály, setkali se s původními majiteli a komunikují se sousedy. Ve finále se pak dohadují, komu dům, k němuž tolik cití, jednou předají. Přesto je každé vyprávění v detailech zcela originální.

VESLAŘI ZACHRÁNILI VIKÝŘ

Do chalupy čp. 110 kousek nad Spáleným Mlýnem v Malé Úpě jsem přišel ve chvíli, kdy se o generaci starší pánové z rádia dozvěděli o historicky prvním vítězství českého veslaře v olympijské disciplíně na mistrovství světa. Ondřej Synek se během minulé noci stal na Novém Zélandu mistrem světa ve skifu. Pro přítomných šest sportovců spojených šedesát let s veslováním to byla skvělá zpráva. Jen skromně mi pak u stolu, který si sami kdysi přímo v chalupě vyrobili, vyprávěli o svých úspěších na olympiádách a mistrovských závodech mnoha úrovní. Po komunistickém puči v roce 1948 přišli o skautský oddíl a jako Pražané z Podolí a Pankráce s dohledem k řece Vltavě si našli náhradu ve veslařském klubu Blesk se stořetiletou tradicí. Autoritativní režim jim na dlouho zakázal i původní „příliš americký“

název klubu, všechny úspěchy tak vybojovali za TJ Slavoj Vyšehrad. Ke jménu Blesk se vrátili v roce 1990, tedy až po svém aktivním sportovním období. Dodnes se každý čtvrtek scházejí ve své loděnici, protože kolektivním sportem utužené přátelství je bude provázet do posledního dne. Taková sounáležitost přivedla desítky různých skupin a part do Krkonoš, aby se z nich stali doživotní chalupáři.

Veslaři z klubu Blesk si na běžkách v Krkonoších udržovali v zimě kondici. Celá padesátá léta jezdili na soustředění na hřebeny hor do Luční, Obrí, Tetřeví nebo Bradlerovy boudy, které se tehdy ovšem říkalo Fučíkova. Organizační potíže je přiměly, aby se porozhlédli po vlastní základně, až našli v Dolní Malé Úpě zničenou a opuštěnou chalupu čp. 110. Po rodině hospodáře Aloise Taslera ji sice získal stavební podnik z Hradce Králové, ale jednoduché zařízení a problém se slabým zdrojem vlastní vody dřevěný dům předurčil k nezájmu a postupnému zániku. Každý z party jedenácti veslařů v roce 1962 dal do společné kasy pětistovku, a za vybranou částku chalupu s děravou střechou označenou jako zdroj palivového dřeva koupili. O rok později k nim přibyl dvanáctý člen Petr Čermák, který si ještě s Pavlem Hofmannem a Janem Mrvíkem v roce 1964 přivezli medaile z olympiády v Tokiu. Příprava na nejvyšší soutěž je ani na vrcholu sportovní kariéry neosvobozovala od práce na zachráně zpuštěného dřevěného domu. Místo dožitého šindele přes latě natloukli levná nehraněná prkna z maršovské pily a střechu zakryli asfaltovou lepenkou. Práci jim komplikovala nepravidelná plocha vikýře. I když věděli, že pro uskladnění sena už půda sloužit nikdy nebude, ani je nenapadlo původní prvek odstranit. Vyměnili i poškozené trámy, nové si sami přímo u chalupy z klád otesali. Postup tesání okoukali na jednom dobovém gobelinu na hradě Karlštejně. Kachlová kamna v hlavní velké světnici stavěli pětkrát, než přišli na správnou konstrukci. Prý tím, že do diskuze o podobě chalupy nepustili své manželky, zůstala chalupa prostě vybavená, bez teplé vody a elektriny jako za starých časů. Proto je minulé září pobavila výhružná výzva energetiků, aby neodkladně nahlásili stav elektroměru, který kontrola nedokázala nalézt.

K návštěvě chalupy čp. 110 jsem se už několik let nechystal kvůli veslařům, ale kvůli maloúpskému senikovému vikýři. Při stavebně historickém průzkumu Krkonoš jsem už před třiceti lety poznal, že se v Malé Úpě, Lysečinách, Albericích a v Maršově vyskytuje několik chalup s unikátním řešením krovu. Kdysi dávno tesaři vymysleli přístup na půdu horského domu jednoduchým vikýřem provedeným pomocí zvednutého páru krokví na malou stolicí s dvoukřídlými vraty. Úspornou vazbu zpevnilo laťování překryté šindelem. Takových domů s vlnovkou tu bylo ještě před sto lety více než sto. Ani jeden se nepodařilo nalézt v jiných částech Krkonoš, ani jinde ve světě. Dnes zůstalo posledních šestnáct krokví s maloúpským vikýřem, v původní podobě ještě méně. Proto jsem chtěl vidět konstrukci zevnitř. Přijemné bylo zjištění, že veslaři v chalupě zachovali krov v původním provedení. Středovou stolicí zpevňují ondřejské kříže a sedlovou střechu prolamuje tesaři čistě provedený maloúpský senikový vikýř. Jedinečnou konstrukci nezakrývá žádná půdní vestavba s pokojičky ani složené haldy materiálu. K velké radosti jsem našel jeden z nejlepších příkladů dochovaného maloúpského krovu.

Původní hospodář Alois Tasler se tu zastavil v roce 1967 v okamžiku, kdy byli všichni zaměstnaní opravou střechy. Pomáhal jim jako potom mnohokrát dřevař Raimund Sagasser. S bývalým sousedem se dobře znal a tak si Tasler dovolil špičkovat: „To jsem rád, že se mi o chalupu tak dobře staráte“. Poslední tradiční hospodář v Malé

Při opravě chalupy čp. 110 v roce 1963 zachovali veslaři VK Blesk maloúpský senikový vikýř.



Úpě Raimund Sagasser, jehož hospodářství připomíná nedaleká zastávka vycházkové trasy Malou Úpou, veslařům každoročně řezal dřevo, tehdy vzácně vlastní motorovou pilou. Kvalitní topivo se chalupě málem stalo osudné. Mladí, kteří sem už dávno jezdili bez otců zakladatelů, na Vánoce 1990 naložili kamna a odešli do hospody. Lokál zavřeli právě včas, aby se následníci vrátili k chalupě v okamžiku, kdy už sice prohořel strop na půdu, ale oheň ještě nezapálil zbytek starého sena. V nejtěžším okamžiku jim pomohl před třiceti lety zachráněný vikýř. Otevřenými vraty mohli na oheň naházet kubíky sněhu a tím požár udusili. Jejich tátové pak následky odstraňovali celý příští rok. Všechny očouzené trámy museli ručně ohoblovat. Péče o horský dům je nakonec stmelila ještě pevněji, než společné sportování. Veslaři chalupu nezachraňovali jako památku, o její výjimečnosti nejspíš neměli tehdy ani ponětí, jen ji chtěli udržet životaschopnou a dělali to s pečlivostí a citem jim vlastním. Když jsme před dvěma lety u cesty nad chalupou umístili čtyřjazyčný panel, který významný dům krkonošské lidové architektury představil hostům procházejícím po vycházkové trase Malou Úpou, trochu jsme se obávali reakce majitelů. O to příjemnější byla návštěva jejich zástupců Ivana Slabocha a Stanislava Miláčka v galerii Veselý výlet, kde přiznali, že jsou na svou chalupu patřičně hrdí. Dnes víme, že mohou být hrdí nejen na zachráněnou památku s výjimečnou střechou, ale i na své ryzí přátelství. Vidím je, jak sedí v roubené hlavní místnosti ve slabém světle petrolejové lampy a zpívají za doprovodu tahací harmoniky svou nejoblíbenější píseň Hoši od Zborova složenou Karlem Hašlerem už před devadesáti lety.

CHALUPU MÍSTO DĚDEČKA

Když jsme před čtyřmi lety stavěli novou Českou poštovnu na Sněžce, přivezl nám Jan Baloun z Liberce izolaci do vnitřních zateplovacích okenic, kterým tvůrci projektu Martin Rajniš a Patrik Hoffman říkali shadowboxy. Zatímco naši spolupracovníci na milimetr přesně naformátovaný tvrzený orsíl ukládali do montážní haly, zavedl pan Baloun při čekání řeč na Malou Úpu. Ptal se na konkrétní místa a nakonec ještě něco nevím o chalupě čp. 12 v Černé Vodě. Vzpomněl jsem si na některé detaily, třeba na výměnu maloúpského za velký seníkový vikýř už před více než sto lety, pohovořil jsem o rodině Stefana Patzelta (VV 31/2009), která tu do roku 1945 hospodařila a také o zrovna ne nejlepším současném stavu starého dřevěného domu a stromy zarůstající louce. Teprve po chvíli mě napadlo se zeptat, proč má zájem právě o dvanáctku. Následný rozhovor mě ohromil. Vlastně nás ohromil oba. Balounova babička chalupu dostala po válce do národní správy s příslibem bezplatného vlastnictví jako náhradu za nacisty popraveného manžela Jana Schreibera. Když jsem vyslechl, že byl v odbojové skupině Obrana národa ve Dvoře Králové, tak jsem zpozorněl. Dědeček mé manželky Karel Nepokoj ze Dvora byl také popravený za odboj ve zmíněné skupině. Pan Baloun kontroval, mého dědu popravili ve Stuttgartu. Našeho dědu taky popravili ve Stuttgartu. Jeho 1. června 1943. Našeho setnuli gilotinou ve stejný den v 5 hodin a 12 minut. Jeho v pět. Asi šli po sobě. Po chvíli ticha jsem Jana Balouna pozval k nám domů a představil ho manželce a dětem, které vyslechly nové skutečnosti o smrti pradědečka. Ještě jsem se zeptal, proč si chalupu za dědu neponechali. Prý je nutli sklízet seno z celé louky a to nezvládali. Tak roubenku na konci roku 1950 přenechali Svazu bojovníků za svobodu. Už pár let jsme v písemném kontaktu s paní Rosl Richterovou rozenou Patzeltovou, která se v chudé chalupě čp. 12 roku 1928 narodila. Když

odtud před pětadesáti lety s malým ruksakem odcházela, nic nevěděla o krutém osudu Jana Schreibera nebo Karla Nepokoje. Jen prožívala svoje vlastní doživotní trauma. Bylo by skvělé, kdyby chalupu čp. 12 současní majitelé pěkně opravili.

ZIMNÍ NOVINKY

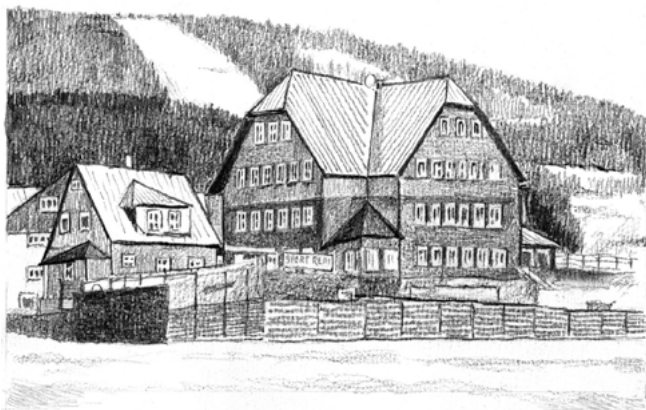
Důležitá investice doplnila vloni nový lyžařský areál SKIMU na Pomezních Boudách moderní zasněžovací technikou. Celou kilometrovou sjezdovkou v nadmořské výšce 1050 až 1240 metrů prochází rozvodný systém vody pro automatické zasněžování. Počítačem řízená sněhová děla mají podle venkovní teploty a vlhkosti optimálně nastavený tlak a množství vody, čímž se zvyšuje doba a rozsah zasněžování. Školy a dětské skupiny využijí slevy jízdného v programu SKIMU lyžák. Na sjezdovce je k dispozici časomíra a slalomové branky. Školy i jiné skupiny si mohou uspořádat vlastní závody. Po lyžování vám nový elektronický systém skipasů umožní ve vašem počítači připojeném k internetu najít změřenou vzdálenost a výškové metry, které jste ten den najezdili. V areálu je zavedená služba hlídání dětí. Na Pomezních Boudách začíná Krkonošská lyžařská magistrála pro běžkaře, která vede až do Harrachova na druhé straně hor. Úsek od Nových Domků kolem kostela k Cestníku je bez výrazného převýšení a proto zcela vhodný pro lyžařské kurzy, které nechtějí začátečníkům běžky zprotivit. Na rovných úsecích můžete zkusit bruslení, sněžné rolby při pravidelné úpravě frézují stopu i pro klasiku. Pro náročné lyžaře je tu dost místa na sportovní jízdu. Modernizací prošlo i parkoviště pod sjezdovkou. V Malé Úpě v místních částech Spálený Mlýn a Pomezní Boudy zaparkujete na střežených veřejných parkovištích kdykoliv během zimní sezóny.

V infocentru na Pomezních Boudách, kde je stálá expozice z historie Malé Úpy, toho pro vás je připraveno mnohem více. Najdete tu směnárnu, veřejný fax a internet, bezplatné WIFI připojení, kopírování včetně barevného, informace o ubytování, rezervace ubytování v Malé Úpě, ale třeba i v Praze, prodej map, knih, suvenýrů, dárků a malého občerstvení. Můžete si tu objednat instruktora lyžařské školy, taxi, rezervaci skibusu pro větší skupinu, k nahlédnutí jsou jízdní řady i pro polskou stranu východních Krkonoš.

Informační centrum Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz, je otevřené denně od 8.30. do 17 hodin. Dobře se tu domluvíte i německy.

www.info.malaupa.cz





Bouda Malá Úpa

Po ročním zkušebním provozu už víme, že v horské obci Malá Úpa na Pomezích Boudách ve výšce tisíc metrů nad mořem vznikla dobrá služba zaměřená na aktivní hosty. Vybavení od základů nově postavené boudy umožňuje sestavení zajímavého programu na každý den. Pro letní hosty slouží certifikované víceúčelové hřiště s osvětlením a speciálním povrchem pro florbal, malou kopanou, nohejbal, volejbal, tenis a inlinové bruslení. Od jara 2011 využijí minigolfově hřiště s osmnácti jamkami. V zimě se podle počasí plocha hřiště přemění na kluziště. Potřebné vybavení pro letní i zimní sporty je pro vás připravené. Ubytování hosté mají v půjčovně výraznou slevu. Vyzkoušená je i půjčovna horských koloběžek, na kterých postupně sjedete kolem historického centra U kostela do Dolní Malé Úpy nebo přes Cestník až do Horního Maršova a vrátíte se cyklobusem zpět na Pomezí Boudy. Cyklisté využívají bezpečné depo a cykloservis v obchodě s půjčovnou Sport and Rent. To patří k pensionu a slouží i neubytovaným hostům. Tak kvalitní vybavení je v Malé Úpě novinkou. Pro sjezdové lyžování jsou pro vás připravené nové boty Lange a Rossignol, lyže Dynastar v dostatečné škále velikostí a množství. Pro běžecké lyžování si vypůjčíte běžky a moderní boty Rossignol. I pro vaše lyže je připravený skiservis, takže vám tu pomohou

Dětský pension Permonik

Mladá rodina Semerádova s citem a porozuměním pro malé klienty postupně přeměnila pension Permonik na místo pro pohodové pobyty mladých rodin nebo jen maminek s dětmi. Velký dům jim umožnil zařídit dětskou hernu, tělocvičnu, vířivku a saunu, což se odráží v přípravě pestrého programu. S asistentkou dětem připravují soutěže, výtvarné dílničky, hlavní programy je čekají venku v přírodě. Vypraví se na výlet za pokladem Krakonošovým údolím po cestě plné úkolů. Jindy poznají pohádkovou stezku a také vesnická zvířata. U pensionu se v létě pasou ovce, jsou tu velké dřevěné hračky, pískoviště se skluzavkou. V zimě děti sáňkují, stavějí ze sněhu iglú nebo bludiště, hledají sněžného muže. Od tří let se hlásí do lyžařské školky s profesionální instruktorkou. U pensionu je dětský



s broušením a seřazením lyží. Pro výlet s dětmi či přáteli k Jelence nebo lokalitě U kostela si vypůjčíte sáňky. Ze sportovního zboží si vybavu doplníte třeba o brýle, čepici, helmu, rukavice, sportovní spodní prádlo a ponožky. Hosté pensionu si vysuší lyžařské boty v lyžárně na elektrickém sušáku. Večer mohou zajít do sauny nebo si dát po lyžování relaxační koupel ve vířivce. Sjezdovka s kilometrovým vlekem Pomezky je od pensionu vzdálená sto metrů, přímo u boudy je na mírné cvičné louce dětský lyžařský vleč. V létě rodiny ocení venkovní dětský koutek, další uvnitř boudy navazuje na sousední restauraci.

Stejně jako celý pension je restaurace nekuřácká. Pětasedmdesát míst u stolu se v létě a při teplém dni v závěru zimy rozšiřuje o dalších pětáctýřicet na dvou terasách. Podle postupujícího sluníčka si hosté vybírají nejpříjemnější místa. Staročeská i minutková kuchyně je založená na využití čerstvých bylinek jako rozmarýnu, šafránu, šalvěje či bazalky. Oblíbené jsou steaky a uzené maso připravované ve vlastní udírně. Specialitou jsou domácí špekové knedlíky se škvarkami a zelím. Točí se tu Plzeň, bohatý vinný listek nabízí vína včetně přívlastkových z moravských vinných sklepů Lechovice. Z Moravy pocházejí i tradiční značkové pálenky. Kvalitní káva, moučnický a další dezerty jsou samozřejmostí. Restaurace je otevřená i pro neubytované hosty celoročně od 11 do 22 hodin. Za celotýdenní pobyt v boudě Malá Úpa získáte slevu na konzumaci v restauraci. Při pobytu alespoň čtyři noci využijete službu SKIMU pack a tím výrazně ušetříte na pětidenním skipasu. Pak můžete lyžovat i v lyžařském areálu Černá hora, kam se snadno dostanete skibusem. Už při snídani uvidíte podmínky na jednotlivých sjezdovkách v televizi na programu Panorama, podle kterých si upravíte denní program. V pensionu najdete dvoulůžkové až pětílůžkové pokoje, které mají dvě ložnice. Je tu jedno bezbariérové apartmá pro vozíčkáře. Pokoje hotelového typu mají lednici a satelitní TV, samozřejmostí je internetové připojení na pokojích i v restauraci. Ubytování hosté zaparkují u boudy na vlastním, návštěvníci restaurace přes ulici na veřejném parkovišti.

Pension hotelového typu Bouda Malá Úpa, Pomezí Boudy čp. 136, Malá Úpa PSČ 542 27, majitel Martin Uher, tel. 739 673 383, půjčovna Sport and Rent tel. 605 329 656, domluvíte se i německy, e-mail: info@boudamalaupa.cz, www.boudamalaupa.cz

provázkový vleč a nedaleko také veřejný vleč pro rodiče. Nejen maminky mohou jednou týdně využít nabídku různých masáží, kosmetiky a pedikúry. U jídelny s živým ohněm v krbových kamnech od deseti dopoledne do noci otevřený ovčí bar, nechybí televize a spousta pohádek pro špatné počasí. Suterén skrývá samostatný sklep pro bohatou vinotéku českých, moravských i světových vín, čepuje se tu pivo Krakonoš a Plzeň i limonáda Kofola. Dvou, tři a čtyřlůžkové pokoje s vlastní koupelnou a toaletou jsou vyzdobené motivy z různých pohádek. K Permoniku patří i sousední komornější bouda Ťapka s deseti pokoji vhodná pro ubytování skupin a větších rodin. Stejně jako v Permoniku je tu dětská herna, společenská místnost, malý bar, jídelna a internetové připojení Wi-Fi. Ubytování v pensionu Permonik a boudě Ťapka poskytuje plnou penzi, jednotné menu s nabídkou jídel moderní i tradiční české kuchyně. Na Permoniku je možné objednat si i z minutkové kuchyně šéfkuchaře Lukáše dle aktuální denní nabídky.

Pension Permonik v Dolní Malé Úpě čp. 115, PSČ 542 27, majitelé Zuzana, Pavel, Tereška, Lukášek a Zuzanka Semerádovi, tel. 603 264 422, e-mail: info@permonik.eu, domluvíte se i anglicky, polsky a německy, www.permonik.eu

PRÁDELNA MLADÉ BUKY

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů. Přímou v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla.

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. 499 871 120, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6 do 14, v plné sezóně až do 16 hodin.



STAVEBNÍ A INŽENÝRSKÁ FIRMA KLIMEŠ s. r. o.

HORNÍ MARŠOV 65, 542 26 TEL. 499 874 296, 603 218 346

www.klimesmarsov.cz

e-mail: stavby@klimesmarsov.cz

Pracujeme také pro chalupáře východních Krkonoš

Jsme odborníky na lidovou architekturu

Projektujeme rekonstrukce chalup a domů

Používáme tradiční tesařské, truhlářské a kamenické postupy

Navrhujeme a provádíme nové dřevěné stavby klasickou technologií

Spolupracujeme s předními architekty na moderních stavbách

Používáme přírodní materiály kámen, dřevo, hlinu, přírodní barvy

Provádíme pořez a prodej stavebního dřeva na pile v Horním Maršově



Malá Úpa



Velká Úpa



Horní Maršov

VESELÝ VÝLET®

ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, fax 499 874 221, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Milošlav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Věra Pokorná, Jarmila Klimešová, grafická úprava: Květa Krhánková, ilustrace: Květa Krhánková, Zdeněk Petíra, Stanislav Špelda, fotografie: Kamila Antošová, Bohdan Holomíček, Emil Joffé, Jaroslav Kácovský, Pavel Klimeš, Lenka Klimešová, Adolf Pecina, Wenzel Pfohl, Antonín Vacek a archiv vydavatelů, sazba: Tisk OFSET a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Garamon s. r. o. Hradec Králové, tel. 495 217 101, překlad do němčiny: Hans-J. Warsow, překlad do polštiny: Helena Jan-kowská, Andrzej Magala, uzávěrka: 7. 12. 2010, náklad: 55.000 kusů, z toho 28.000 kusů v české, 19.000 v německé a 8.000 v polské verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 36/léto 2011) poštou, pošlete spolu s adresou 40 Kč, jste-li z České republiky nebo 190 Kč, jste-li v cizině nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!



Jaroslav Kácovský zachytil v šedesátých letech jednu ze skládek odpadů pod Českou boudou na Sněžce.

HORY PLNÉ ODPADŮ

Při založení Krkonošského národního parku v květnu 1963 tvořily Krkonoše dvoje hory. Jedny vyvrásněné a druhé naspané. U každé horské boudy stejně jako hotelu či zotavovny ROH vznikly vysoké hromady plechovek od gulášů, kompotů, okurek, ale i barev a olejů, zbytků jídla, lahví a střeptů, kovového odpadu i nepotřebného vybavení domů a především popela z uhlí nebo koksu. Čím větší bouda, tím větší kupa, včetně tak vzdálených míst jako Petrova a Luční bouda nebo vrchol Sněžky. Noví osadníci po roce 1945 nedokázali likvidaci odpadů řešit a po několika letech jim prosté skládkování v okolí boudy připadalo normální. Konzervátor ochrany přírody Josef Šourek o tom v roce 1959 napsal do kroniky Pece pod Sněžkou: „Pec, jako konečně všechny horské obce, slula příkladnou úpravností. S květnem 1945 se tyto poměry rázem změnily a to k svému neprospěchu. Najednou tu byly velké spousty různých odpadů, které byly vynášeny na různá místa v přírodě a mnohdy se povalovaly kolem stavení. Národní výbor vydával příslušné pokyny a zákazy, ty však byly jen liknavě dodržovány. Většinou byl i skrytý odpor, protože mnozí noví zdejší občané měli jen málo pochopení pro udržování pořádku“. Dalších osm hustě strojem popsaných stránek popisuje nejkřiklavější případy: „Čapkova bouda čp. 42 na Zahrádkách nemá ohradu na odpadky, které jsou tak pohazovány v okolním lese. V roce 1954 naložil kočí z boudy plný povoz prázdných plechovek od laku na podlahu a jiného železného odpadu, nedovezl ho do Pece na shromaždiště, jak měl patrně přikázáno, nýbrž svrhnul celý náklad pod hlavní turistickou cestu vedoucí Vlčím dolem k Zahrádkám. Ačkoliv bylo i na tento nešvar několikrát upozorňováno a národní výbor se případem zabýval, leží hromada odpadu dosud v lese (1959)“. Jiné dobové záznamy a články kritizují „velký nepořádek, hrozný svinčík, děsný binec, ukrutný bordel, čurbes nebo strašný brajgl“. Nakládání

s odpady zůstalo nevyřešené po desetiletí, protože šlo více o nefungující systém, než o selhání jednotlivců.

Pro původní provozovatele horských domů byl koks a uhlí drahým topením, tak využívali jen dřevo. Z dobových fotografií známe vysoké kužele zvané ježky s narovnanými naštipanými poleny. Příprava dřeva byla sice pracná, ale po spalení zůstával jen jemný popel sypaný jako hnojivo na kosené louky. Z pevných odpadů tehdy převládalo lahvové sklo a drobné dožitě předměty. Je až s podivem, jak malé skládky odpadů zůstaly u běžných horských chalup. Nepotřebné věci, které nemohly shořet a nenašly jiné využití, hospodáři ukládali kolem kamenných zídek agrárních valů nebo přímo do nich. Několik takových „černých skládek“ jsme prokopali a našli jen kusy kameniny z nádobí, střepy ze skleněných lahví a porcelánu, různé tvarované lékovky, ocelové kousky rozbitého nářadí a nástrojů, velké kosti zvířat či zbytky smaltovaných hrnců. Vše bylo dobře ukryté, nepořádek si nemohli dovolit kvůli hostům, sousedům a jistě i kvůli sami sobě.

Rozhořčený Jaroslav Kácovský

V Krkonoších působil jako dobrovolný člen Horské služby po roce 1935, kdy záchranná organizace vznikla. Válečná léta prožil v Beskydech, po válce se Jaroslav Kácovský usadil v chalupě na Vysokém Svahu v Peci pod Sněžkou. Stál u znovuzrození zdejší Horské služby v prosinci 1945 a v roce 1953 byl jedním ze tří zdejších profesionálních záchrannářů. S dalšími dobrovolníky zakládal tyčové značení na hřebenech hor, zúčastnil se mnoha záchranných akcí. V zotavovacích přednášelských přednáškách na horách a také poukazoval na věci, které se mu nelíbily. Podle dochovaného fotoarchivu a korespondence nejvíce kritizoval nepořádek kolem horských bud. Při prohlídce štosu dobře nazvětšovaných fotografií se ani nechce věřit, kolik skládek tu bývalo. Nejpůsobivější je fotografie z Lučin pořízená 6. srpna 1966. Uprostřed smetiště pod Pražskou boudou je do hromady plechovek zapichnutá oválná hraniční tabule obce Pec. Tudy totiž prochází hranice mezi Černým Dolem a Peci pod Sněžkou, která byla označena modrou smaltovanou tabulí s červeným okrajem. Jen u fotografie chybí popisek „Pec na smetišti“. Jaroslav Kácovský výmluvné fotografie posílal na Místní národní výbor, vyšším úřadům a do tisku. Tím si vysloužil označení pořízky. Fotografií z 9. dubna 1966 se zápražím Lesní boudy, slunici se padesátičlennou skupinou hostů u haldy popela a plechovek opatřil komentářem: „Každý účastník odborové rekreace si musí přivést vysvědčení o bezinfekčnosti, než se u toho svinčíku usadí“. O tři roky později byl vyloučen z Horské služby.

Konečně úklid

Redakce Veselého výletu má další soubor fotografií na téma skládek odpadů ze sedmdesátých a osmdesátých let v národním parku. Většinu záběrů nasnímal tehdejší strážce národního parku Jan Zámeš. Oproti stavu zachycenému o desetiletí dříve Jaroslavem Kácovským je patrné zlepšení. Správa KRNP tehdy přistoupila k důslednému vymáhání likvidace skládek a bránila vzniku nových i za cenu pokutování původců. Kupy odpadů vznikaly už jen výjimečně během zimy nebo stavebních úprav domů. Stejně jako za časů Josefa Šourka strážci při jednání s majiteli bud občas narazili na „skrytý odpor“. Soustavný tlak Správy nakonec slavil úspěch a po čtyřiceti letech podstatná část skládek zmizela. Jistě k tomu přispěla změna vytápění domů, kdy plyn a elektrina nahradily koks a uhlí. V neposlední řadě i privatizace horských objektů po roce 1989, kdy majitelé začali dbát na prestiž svého domu a okolí. Někdejší prohřešky připomínají už jen zatrávněné násypy před boudami s porostem plevelných druhů rostlin při zanedbaném kosení. Vymývání výluhů z popela a dalších odpadů totiž změnilo chemismus půdy a způsobilo rozmnožení třeba šťovíku alpského. Poslední velké skládky „bez

původců“ likviduje Správa KRNP vlastními silami, ročně za to utratí desetitisíce korun. Takto sanovala plochy v okolí Luční boudy v létě 2001 nebo třeba vůbec největší nelegální skládku v Krkonoších čítající tisíce pneumatik u obce Babí v roce 2003. Na hřebenech hor strážci sbírají odpadky průběžně při pochůzkách, navíc spolupracují se školami a při jednorázových akcích čistí konkrétní území. Vloni terénní služba Správy KRNP vyčistila přes dva kilometry Klínového potoka. Do šesti kubikových vaků, které potom z nepřístupných míst odvezl vrtulník, narovnali třeba kamna, škvárové tvárnice, ocelové zárubně dveří, části zemědělských strojů i pneumatiky.

Odlétlo ze Sněžky

Několikrát do roka vyjedou strážci parku terénním vozem po Jubilejní cestě k vrcholu Sněžky, aby odvezli vysbíraný nepořádek. Vedle turistického odpadu nalézají stavební materiál odnesený větrem z vrcholových objektů. Když jsme v roce 2005 dokončili demolici zničené České boudy a sousední trafostanice, tižilo nás svědomí, že i přes velkou opatrnost vítr odnesl směrem do Lviho dolu kousky lepenky, izolací, dřeva, cihel a červeného eternitu. Proto jsme na závěr udělali rojníci více než třiceti lidí a vysbírali odpadky z několika hektarů na východním úbočí Sněžky. Za jeden den jsme nasbírali dva nákladáky přírodě cizího materiálu, jenže toho „našeho“ bylo překvapivě málo. Největší objem zabraly kusy původní hliníkové krytiny z pláště Polské boudy strhané větry někdy v osmdesátých letech. Hodně starých plechů a lepenky odlétlo už dávno z České boudy. Velký podíl tvořily odpadky po turistech. Jistě jde omluvit větrem sebrané pláštětky, čepice nebo jen pomalu se rozkládající lyže, které ujely zoufalým lyžařům. Konzervy z šedesátých až osmdesátých let se již téměř rozpadly, ovšem i nejstarší plastové lahve a hliníkové plechovky od nápojů vypadaly jen mírně omšele. V prostředí s průměrnou roční teplotou pod nulou vydrží i banánová slupka mnoho měsíců. V okolí hlavních cest turisté odpadky zastrkali pod kameny nebo větve kleče. Překvapivě hodně bylo velkých poloprázdných plastových pytlů vyrvaných větrem i s odpadky z venkovních košů u Polské boudy a staré poštovny. Odpady jsme sbírali na Sněžce ještě několikrát. Už ne kvůli svědomí, ale dobrému pocitu. Na cestách po světě poznáváme podle nepořádku kolem cest duševní vyspělost každé země. Krkonoše nemají nepořádek, jaký jsme viděli třeba v krajině Hondurasu nebo Indie. Ale Norsko, Švédsko či Nový Zéland, kde je příroda úplně bez odpadků, to ještě nejsou. Tam nikdo nezhodí nejen plastovou lahev, ale ani víčko od ní. Ať i v Krkonoších platí nepsané pravidlo: „Co jsem si na horu přinesl, vezmu s sebou zpět“. To je po vyřešení hlavních problémů s odpady motto i pro vaše krkonošské putování.

BÍLOU STOPOU STARÝCH LYŽAŘŮ

Správa Krkonošského národního parku není jen garantem ochrany přírody a krajiny, má v náplni také uchovávání a prezentaci kulturních hodnot. Dalším zdařilým projektem je nová stálá výstava Bílou stopou s podtitulem Kapitoly z dějin českého lyžování do roku 1938 v Krkonošském muzeu v Jilemnici. Za vynález lyží vděčíme Severským zemím, proto je přímo symbolické, že zásadní díl prostředků na stavební úpravy muzeum získalo z Norských fondů. Podařilo se opravit celý panský pivovar v těsné blízkosti zámku spojeného s rodem Harrachů. Část někdejšího pivovaru teď slouží muzeu a část městu Jilemnici pro společenské a kulturní akce. Průmyslový původ výstavní síně připomínají přes sto let staré technické prvky konstrukce. Stejně kvalitní řemeslo té doby vidíme i na exponátech unikátní lyžařské expozice. Vedle důležitých písemných a obrazových dokumentů nejvíce vynikají trojrozměrné předměty. Na vystavených saních, sněžnicích a hlavně lyžích i vázáních je dobře vidět jejich vývoj, a v neposlední řadě estetice



Jarda Šimek našel v říjnu 2005 čtyři stovky metrů pod bývalou Českou boudou v kleči její vývěsní štít z doby Krkonošských interhotelů.

kou vyspělost. Nejstarší lyže norského původu mají jemné zdobení řezbou, propracované kožené boty přichycené kůží obšitým rákosovým vázáním. Krásná práce! Krkonošskému vzoru koženého nebo tkaného vázání jsme v dětství říkali „bačkorové“. Je tu představeno na několika exponátech i prospektech tehdejších výrobců a prodejců. I na takovém ujet denně desítky kilometrů. Velmi zajímavý je pár „skialpinistických“ lyží hraběte Clam Gallase s pravými tuleními pásy pro přímé stoupání do svahu a ocelovým vázáním Bilgeri s volnou patou. Jsou tu i lyže ověřené historickými výkony, například běžecké Oldřicha Koláře, na kterých jel na první zimní olympiádě v Chamonix v roce 1924 padesátikilometrovou trať v ukrutné vánici a v úplně zledovatělé stopě. Při návštěvách školních skupin je z malého kina slyšet smích a komentáře ke stylům a pádům zachyceným v krátkém filmu z lyžařských závodů v Jilemnici roku 1926. Tři panely se věnují lyžařskému Mistru Bohumilu Hančovi. Vedle jeho sportovních úspěchů je podrobně zdokumentován i slavný příběh nejstarší české lyžařské historie. Připomíná i statečnost českého Němce Emericha Ratha startujícího za konkurenční berlínský klub, který našel podchlazeného a vysíleného Hanče a sám jej vlekl ve vánici k Labské boudě. Bez jeho zde vystaveného písemného svědectví bychom neznali příběh Bohumila Hanče a Václava Vrbaty tak, jak byl potom tolikrát vyprávěn. Zvláštními exponáty jsou vystavené lyžařské medaile a trofeje, včetně těch pro Bohumila Hanče, jak je uvedeno na další dvoustraně.

Krkonošské muzeum v Jilemnici v zámku a pivovaru je i s novou lyžařskou expozicí otevřeno denně kromě pondělí v době 8 – 12 a 13 – 16, o letních prázdninách do 17 hodin. Tel. 481 543 041, e-mail: kmjilemnice@krap.cz, www.kmjilemnice.cz



Druhá polovina 19. století přinesla nejen rozvoj turistiky, ale i sportovní soutěživost. Vznikaly různé disciplíny, kluby a brzy i soutěže a závody. Vyvrcholením bylo obnovení olympijských her v roce 1896 podle antického vzoru. Odměňování vítězů si vyžádalo výrobu nejrůznějších sportovních cen. Tehdejší plakáty, diplomy, odznaky, plakety, medaile, trofeje a poháry měly vysokou výtvarnou a řemeslnou úroveň. Někdy větší, než samotné sportovní výkony. Josef Kraus vyhrál svou první trofej už ve dvanácti a půl letech v roce 1898, kdy na lyžích skočil 15 a půl metru a stal se v novém rekordu mistrem

zemí Koruny české. Za tehdy obdržený dantes by se nemusel stydět ani vítěz světového poháru v letech na lyžích 9. ledna 2011 v Harrachově, který skočí daleko za dvě stě metrů. Slovo dantes nejspíš slyšíte poprvé. Původně to bylo papírové platidlo nebo žeton v hazardních hrách, ale po zavedení sportovních her se tak říkalo zdobným odznakům pro vítěze. Dantesy připravovaly přední pasířské a šperkařské dílny, v Praze to byla firma Josefa Svobody. Nýtováním a drátováním propojované různě tvarované mosazné díly ještě ozdobily rytiny, smaltované prvky, skleněné ozdoby a ty nejceněnější i pravé kameny jako třeba české granáty. Pro každý závod i umístění na stupních vítězů byly vytvořeny originální kusy. Lyžařský Mistr Bohumil Hanč jich vyhrál čtyřicet, ten poslední mu byl udělený posmrtně za tragický závod v březnu 1913. Vdova Slávka Hančová vždy v den výročí jeho smrti dantesy vystavovala spolu s deseti poháry na zápraží chalupy. Lidé ji za prohlídku platili drobnými penězi. Po sedmdesáti letech budou ve Vrchlabí představeny opět všechny Hančovy trofeje, jen za pět musíte do stálé expozice v Jilemnici. Na výstavě uvidíte i ucelenou kolekci dantesů z let 1904 až 1906 Hančova soupeře Josefa Krause. Získal i trofej za první mistrovský závod země Koruny české v běhu na padesát kilometrů v roce 1905. Dantesy skončily se začátkem první světové války. Marně se dovolával v roce 1941 ve Vysokém nad Jizerou zdejší rodák Bohuš Josífek po vítězství v „Závodu po staru“ výměny trofeje. Když mu předávali skleněný pohár tak protestoval místním dialektem: „Nechte si ty sklenčky, já chci dantes“. Už tehdy pořadatelé nevěděli, o co žádá.

Nejen takové příběhy zná bývalý závodník, trenér běžců na lyžích a hlavně znalec historie lyžování, lyžařských pomůcek, závodníků a jejich trofejí Aleš Suk. Spolu s Krkonošským muzeem ve Vrchlabí připravil unikátní výstavu sjezdových a běžeckých cen pro vítěze, ale také trofejí sáňkařů, biatlonistů a bruslařů z Krkonoš i dalších míst z období od rakouského mocnářství až po loňskou sezónu. Ve Vrchlabí uvidíte unikátní kousky ve stylu secese, art deco i moderny. Poháry, plakety, účastnické odznaky, diplomy, plakáty a sportovní medaile z olympiád i mistrovství světa budou od takových borců jako třeba Antonín Bartoň, Blanka Paulů, Stanislav Henych, Lukáš Bauer či Martin Koukal. Spatříte i nejslavnější českou medaili z poslední zimní olympiády. Expozice, kterou Aleš Suk pojmenoval podle zvolání Bohuše Josífka před sedmdesáti lety, je hlavní krkonošskou výstavní událostí zimní sezóny.

Výstava sportovních trofejí v Krkonošském muzeu Vrchlabí proběhne v Historických domech od 25. ledna do 30. dubna 2011. Otevřeno je denně kromě pondělí v době 8 – 12 a 13 – 17 hodin. Tel. 499 456 758, e-mail: his@krnap.cz, www.krnap.cz

CIMRMAN V KRKONOŠÍCH

Chalupář ze Suchého Dolu a jeden z prvních přátel Veselého výletu Pavel Štecha nás seznámil s předním cimrmanologem Ladislavem Smoljakem. Tomu jsme o pár let později udělali radost zajímavým objevem. Zrovna v okamžiku, kdy byl Jára Cimrman nespravedlivě vyloučen z první pozice národní soutěže o největšího Čecha všech dob, objevili jsme

zajímavé skutečnosti o převratném lyžařském stylu. Když byl zvolen za největšího Čecha český král, císař římský a Evropan Karel IV., který je právě teď v soutěži o největšího Němce, zadala Česká televize zpracování dokumentu o činech Járy Cimrmana. Režie filmu se ujal Pavel Štingl, další přítel Veselého výletu nasměrovaný do východních Krkonoš chalupářem Štechou. V dokumentu jsme nový objev stručně zveřejnili. Nyní můžeme celou věc jen doplnit.

V návštěvní knize z Obří boudy, která zůstala desetiletí ukrytá v jedné soukromé sbírce, je 24. února 1907 zápis doplněný kresbou. Když se tu během závodu na padesát kilometrů zastavili k občerstvení první tři lyžaři Bohumil Hanč, Emerich Rath a Josef Möhvald, jakýsi lyžařský instruktor přítomným pánům předvedl nový běžecký styl jízdy. Neaktivnější posluchač Bohumil Hanč se později do knihy podepsal jako mistr lyžař Krkonoš. Chápal, jak běh zvaný stromeček použít v prudkém stoupání, ale nevěřil v jeho uplatnění na rovině či dokonce při sjezdu. Proto instruktor vyzval pány lyžaře k poměření stylů uprostřed jejich závodu, a to v lyžařském sprintu od Obří boudy na Sněžku. Přestože byl mnohem starší než Mistr Hanč a jeho společníci, vybrusil na lyžích po Jubilejní cestě tak rychle na vrchol, že na druhého Hanče čekal přes deset minut. Závodníci se ještě vyfotografovali na zaváté střeše České boudy a po sjezdu k Obří boudě se zapsali do návštěvní knihy. Neznámý instruktor připojil pouze značku trojúhelníku v uvozovkách. Na zvláštní papír naskicoval svůj rozfázovaný běžecký styl a v modré obálce jej věnoval Hančovi. Jenom Emericha Ratha při odchodu napadlo požádat instruktora o sdělení jména. Do cíle v Jilemnici pak dojeli v pořadí Hanč, Rath a Möhvald v čase vítěze 8 hodin a 6 minut.

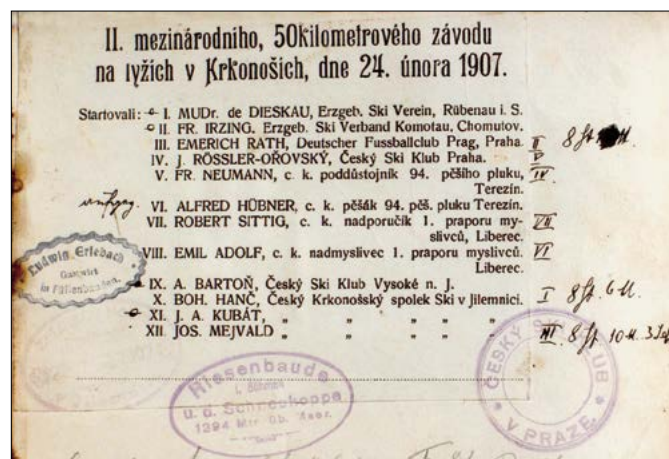
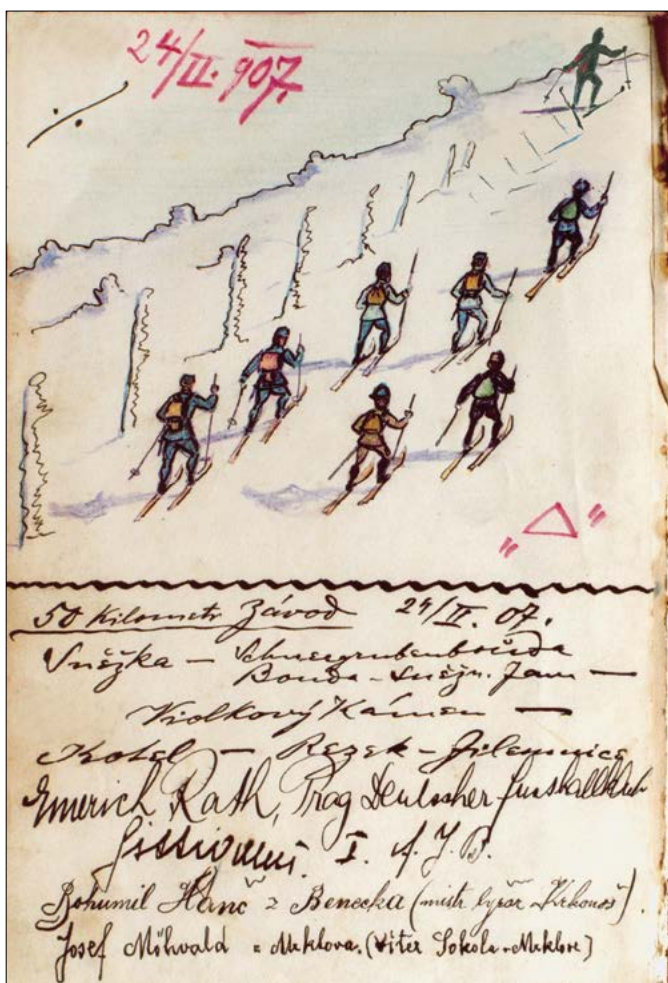
Mistra Hanče nový způsob běhu zaujal a v dalších letech jej tajně trénoval. Světovou premiéru vybroušeného stylu zvolil přesně po šesti letech a jednom měsíci na nejtěžším závodě sezóny 24. března 1913. Na mistrovskou padesátku namazal lyže pouze pro skluz a zmateným soupeřům okamžitě ujel. Byl tak rychlý, že mu traťoví komisaři nedokázali na třech stanovištích sdělit ukončení závodu kvůli špatnému počasí. Jak dopadl, víme všichni. Téměř mrtvého Hanče objevil spoluzávodník Emerich Rath, který hned pochopil, proč měl Mistr špičky lyží i ve sjezdu ze Zlatého návrší k Labské boudě tak daleko od sebe. Při masáži srdce našel v kapse zmrzlé košile ohmatanou modrou obálku.

Koncem uvolněných šedesátých let přijeli na běžecké soustředění „Družba ve stopě“ do Luční boudy mladí sportovci z několika zemí. Během poledního klidu Fin Pauli Sittonen a Američan Billy Koch našli při voskování lyží v suterénu za dřevěným obložněním zastrčenou modrou obálku s fotografií a náčrtem podivného běžeckého stylu. Na obálce byl jakýsi nápis v češtině, čemuž nemohli rozumět. Obálku s fotografií věnovali jednomu místnímu horalovi, jen skici si ponechali. Starší Sittonen pochopil kresby jen z poloviny, přesto již v roce 1974 vyhrál první světový závod s bruslením na jednu stranu a do dějin lyžování se zapsal pod heslem „Sittonenův krok“. Chápatější Američan Koch v roce 1976 vyhrál zlatou olympijskou medaili v Innsbrucku do té doby nevidaným bruslařským stylem. Teprve po mnoha letech se k sobě v jedné krkonošské studovně dostaly zápis z Obří boudy a modrá obálka s fotografií. Na té bylo napsáno „Cimrmanův krok“ s připojeným trojúhelníkem v uvozovkách. Fotografií si ze zadu podepsal sám Emerich Rath, v padesátých letech zapomenutý domovník a topič na Luční boudě. Skutečné zásluhy Járy Cimrmana byly objeveny až po Rathově smrti v roce 1962, přesto víme, že mu běh s lyžemi nasměrovanými do věčka jako vítězství nepřestal vrtat hlavou.

Omlouváme se německým a polským čtenářům, že tento text nemohou zcela pochopit. Přestože fenomén Cimrman zná každý Čech a většina Slováků, je jeho odkaz do ciziny těžko přenosný. Představení Divadla Járy Cimrmana Vražda v salonním coupé proběhne v Janských Lázních jako součást tradičního cimrmanovského týdne na horách 7. ledna 2011. Poprvé bez váženého přítele Veselého výletu Ladislava Smoljaka.



Tři trofeje ze země Koruny české vystavené v nové expozici v Jilemnici vyhrál mistr Bohumil Hanč. Ve Vrchlabí bude od 25. ledna k vidění i nejzávažnější česká lyžařská relikvie, posmrtně udělený dantes pro Bohumila Hanče z 24. března 1913 (vlevo).



Podle zjištění redakčního kolegy Tichého, český génius Jára Cimrman, pravděpodobně zachycený na hřebenu České boudy hned vedle Bohumila Hanče, Emericha Ratha a Josefa Mähvalda, nejspíš chalupářem v Krkonoších nikdy nebyl.



Nad zápisem vedoucích závodníků mistrovského závodu na 50 kilometrů 24. II. 1907 je v návštěvní knize Obří boudy vyobrazený i sprinterský souboj podepsaných pánů na vrchol Sněžky. Údajně vyhrál neznámý instruktor lyžování se zvláštním stylem běhu. Do přehledu účastníků někdo později zapsal pořadí a časy v cíli v Jilemnici.

Telefonování: Tel. čísla pevných linek východních a středních Krkonoš začínají trojčíslím 499 (ze zahraničí 00420 499). Informace o telefonních číslech 1180.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov 499 874 156, Janské Lázně 499 875 101, Pec pod Sněžkou 499 896 215, Malá Úpa 499 891 157, Svoboda nad Úpou 499 871 105, Žacléř 499 878 510, Špindlerův Mlýn 499 433 226, úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Horská služba: celoročně je stálá pohotovost ve Špindlerově Mlýně tel. 499 433 239 (602 448 338). V zimě v Peci pod Sněžkou 499 896 233 je služebna v provozu denně od 7.00 do 22.00 (po této době 602 448 444). Další zimní služebny jsou v Janských Lázních 499 895 151 (606 157 936), v Malé Úpě na Pomezích Boudách 499 891 233 (606 157 935), Strážné 499 434 177 (606 157 934), Harrachov 481 529 449, 602 448 334, Rokytnice nad Jizerou 481 523 781, (606 157 932), Luční bouda v zimě 739 205 391.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298
v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130, fax: 499 874 221

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30 - 18.00



Informační centra Krkonoše - 2010 - IC Flora Benecko, PSČ 512 37, tel. 481 582 606, info-flora@benecko.com, www.benecko.com; TIC Černý Důl, PSČ 543 44, tel. 499 429 618, infocentrum@cernydul.cz, www.cernydul.cz; TIC Harrachov, PSČ 512 46, tel. 481 529 600, tic@harr.cz, www.harrachov.cz; CA Harrachtour Harrachov, PSČ 512 46, tel. 481 529 401, info@harrachtour.cz, www.harrachtour.cz; IC Veselý výlet Horní Maršov, PSČ 542 26, Temný Důl 46, tel. 499 874 298, info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz; IC Hostinné, PSČ 543 71, Náměstí 70, tel. 499 404 746, infocentrum@muhostinne.cz, www.infocentrum.hostinne.info; IC Janské Lázně, PSČ 542 25, tel. 499 875 186, info@megaplus.cz, www.janskkelazne.cz; IC Jilemnice, PSČ 514 01, Masarykovo nám. 140, tel. 481 541 008, info@jilemnice.cz, www.mestojilemnice.cz; IC Lánov, PSČ 543 41 Prostřední Lánov 39, tel. 499 432 083, infocentrum@lanov.cz, www.lanov.cz; IC Malá Úpa, PSČ 542 27, tel. 499 891 112, info@malaupa.cz, www.info.malaupa.cz; MIC Veselý výlet Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, tel. 499 736 130, info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz; IC Turista Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, tel. 499 736 280, turista@turistapec.cz, www.turista@turista.cz; IC Rokytnice nad Jizerou, PSČ 512 44, Dolní nám. 449, tel. 481 522 777, book@rvclub.cz, www.rokytnice-info.cz; TIC Svoboda nad Úpou, PSČ 542 24, nám. Svornosti 527, tel. 499 871 167, info.ets@tiscal.cz, www.svobodanadupou.eu; TIC Špindlerův Mlýn, PSČ 543 51, Svatopetrská 173, tel. 499 523 656, tic@mestospindleruvmlyn.cz, www.mestospindleruvmlyn.cz; TIC Trutnov, PSČ 541 01 Trutnov, Krkonošovo nám. 72, tel. 499 818 245, vesely@trutnov.cz, www.trutnov.cz; RTIC Vrchlabí, PSČ 543 01 Vrchlabí, Krkonošská 8, tel. 499 405 744, info@krkonose.eu, www.krkonose.eu; TIC Žacléř, PSČ 542 01 Žacléř, Rýchorské nám. 10, tel. 499 739 225, muzeum@zacler.cz, www.zacler.cz.

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov a Vrchlabí tel. 155, záchranná služba 499 735 921, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Trutnově 499 840 100, Nemocnice Trutnov 499 866 111, Pec pod Sněžkou lékař 499 329 340, chirurgie 499 329 346, zubní lékař 603 413 113, Horní Maršov 499 874 144, zubní lékař 499 874 166, dětské oddělení 499 874 143, Janské Lázně 499 875 116, Svoboda nad Úpou 499 871 140, dětské oddělení 499 871 287, Špindlerův Mlýn 499 433 344, chirurgie 499 523 864, lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.30, 14.00-17.00, 499 874 121, ve Svobodě nad Úpou 499 871 264, ve Špindlerově Mlýně 499 433 335, pohotovostní služba Vrchlabí (i pro Šp. Mlýn) 499 421 155.

Policie: stálá pohotovost Trutnov a Vrchlabí tel. 158, dopravní nehody 974 539 251, služba Pec pod Sněžkou 499 736 233, Svoboda nad Úpou 499 871 333, Špindlerův Mlýn 499 433 333, městská policie Janské Lázně 603 345 538, městská Špindlerův Mlýn 499 433 354, 606 484 805, Žacléř 499 876 135.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150, 499 848 411.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 499 736 303.

Lesní hospodářství Vrchlabí ústředí 499 456 111, lesní správy: Horní Maršov 499 874 161, Pec pod Sněžkou 499 896 214, Svoboda nad Úpou 499 871 159, Špindlerův Mlýn 499 433 282.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 499 896 213, denně 8.30-12.00, 12.30-17.00, Harrachov 481 529 188 denně 8.30-12.00, 12.30-17.00, Špindlerův Mlýn 499 433 228, denně 8.00-12.00, 12.30-17.00, Horní Rokytnice nad Jizerou 481 523 694 po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, Krkonošské muzeum Vrchlabí denně mimo pondělí 8.00-17.00 499 456 111. Muzeum v Obřím dole v Peci pod Sněžkou 499 736 311, denně 9.00-12.00, 13.00-16.30, Rýchorská bouda 499 895 107.

Bohoslužby: Horní Maršov sobota 16.30, Svoboda nad Úpou neděle 11.00, Janské Lázně neděle 9.30, Velká Úpa sobota 15.00, Mladé Buky neděle 11.00, Žacléř neděle 8.30, Špindlerův Mlýn neděle 10.00. Církev Československá husitská - Trutnov - Úpická 146, neděle 10.15., Janské Lázně - Betlém 1. neděle v měsíci 13.30, Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Trutnov - Úpická 163, neděle 10.00, Janské Lázně Sola Fide 8.30, Shromáždění sborů svědků Jehovových v sále království v Trutnově, Bojiště 103. Týdenní shromáždění: Každé úterý (18.45) a čtvrtek (19.00). Veřejné přednášky každou neděli od 9.30 do 11.30 a od 16.30 do 18.30.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka 499 871 153, denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Mladé Buky - Štangel 499 773 263, pneuservis - 499 773 263, Autoklub Bohemia Assistance nonstop 1240, Žlutý anděl 1230.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 6.00 do 20.00 hodin (Benzina, 499 871 128) a 6.00 - 21.00 (Lucraco Oil, 499 871 188), v Peci pod Sněžkou 6.00 - 22.00 (499 522 120), ve Špindlerově Mlýně denně 7.00-17.00 (neděle od 8.00, 499 433 295). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Hraniční přechody: Od 21. prosince 2007 zrušeny kontroly na hranicích. Přezjezd hranice Pomezí Boudy - Przelęcz Okraj omezen pro vozidla do 3,5 tuny, Harrachov - Jakuszyce, Královec - Lubawka bez omezení.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ve Špindlerově Mlýně 499 433 263, pondělí - pátek 8.00 - 16.00, v sezóně i v sobotu, popř. v neděli 8.00 - 13.00, Trutnov info 499 811 286.

Lanové dráhy: Na Sněžku (Pec p. Sn., 499 895 137) denně v každou celou hodinu 8-18 hodin, v úseku Růžová hora - vrchol Sněžky podle počasí. Na Hnědý Vrch (Pec p. Sn. 499 736 375) denně 9.00-16.00, od 1. do 28. 10. jen pátek až neděle. Portášky (Velká Úpa, tel. 499 736 347) denně 8.30 - 17.00, od 15. 2. do 17.30. Černá hora (Janské Lázně, 499 875 152) denně v 7.30 a potom každou celou hodinu 8-18 hodin, Na Pláň (Šp. Mlýn - Sv. Petr, 499 497 215) a Medvědin (Šp. Mlýn, 499 433 384) denně 8.30 - 16.00 a v 18.00, Žalý so+ne 9.00 - 17.00 (Vrchlabí, 499 423 582), Lysá hora (Rokytnice, jen v zimě, 481 523 833), Čertova hora (Harrachov, 481 528 151).

Téměř před desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: „To byl ale veselý výlet!“. Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpověďka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchut' a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

červen 1992